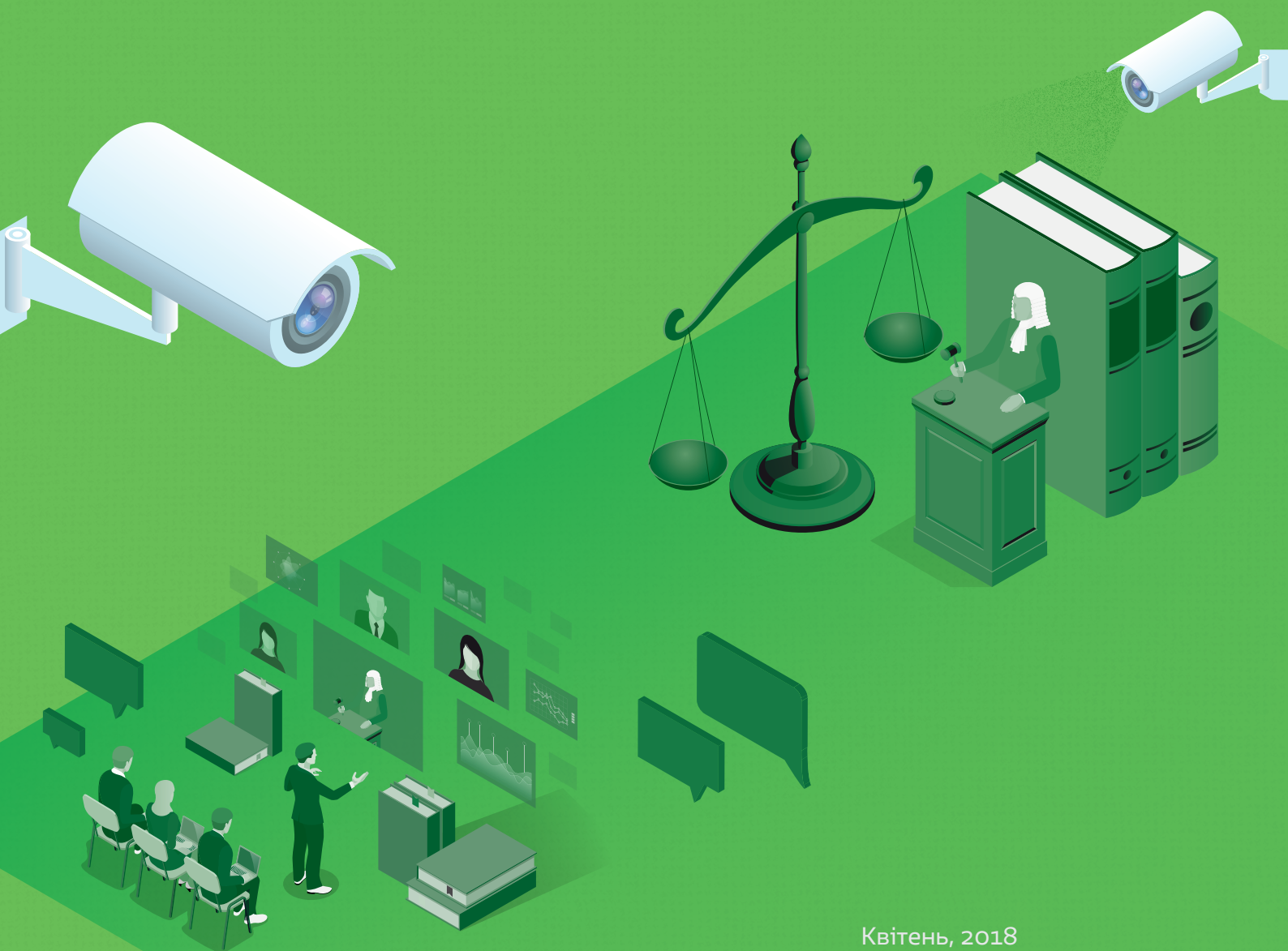

Транслявання судових засідань

технічними засобами судів
та їх коментування у рамках проекту
«Суд людською мовою»
як ефективні механізми захисту
права на справедливий суд.

Квітень, 2018
Київ, Україна

«Транслявання судових засідань технічними засобами судів та їх коментування у рамках проекту «Суд людською мовою» як ефективні механізми захисту права на справедливий суд» / За загальною редакцією Валерії Рибак — Київ, 2018 рік — 68 с.

Ця публікація містить інформацію щодо створення та впровадження механізмів транслявання судових засідань технічними засобами судів та їх коментування судовими коментаторами «Суд людською мовою». Матеріали корисні учасникам судових процесів, представникам судів, органів судової влади, інших державних органів, а також усім зацікавленим в інформації про здійснення судочинства в Україні.

Ця публікація підготовлена ГО «Вектор прав людини» в рамках проекту «Суд людською мовою»: Коментування судових процесів, що транслюються технічними засобами судів як інноваційний інструмент забезпечення права на відкриті слухання та принципу гласності судових процесів», який здійснюється за підтримки американського народу, наданої через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) в рамках Програми «Нове правосуддя».

Погляди авторів, викладені у цьому виданні, не обов'язково відображають погляди Агентства США з міжнародного розвитку або уряду Сполучених Штатів Америки.

Коригування тексту: Олена Бондаренко

Дизайн та верстка: Михайло Федішак

ДЛЯ ДОВІДКИ:

ГО «Вектор прав людини» — правозахисна організація, заснована в 2016 році. Головною метою організації є реалізація та захист основоположних свобод, прав людини через сприяння практичному виконанню норм та принципів, викладених у міжнародних документах, ратифікованих Україною та усіх інших зобов'язань України у сфері прав людини та основоположних свобод.

Детальніше про ГО «Вектор прав людини» за посиланням:

<http://hrvector.org>

<https://www.facebook.com/hrvector.org>

Електронна адреса: info@hrvector.org

**СУД ЛЮДСЬКОЮ
МОВОЮ**
#trial in simple words

Проект «Суд людською мовою» — основний напрямок діяльності ГО «Вектор прав людини» та створений для захисту права на справедливий суд та просвітницької роботи для широкого кола населення у даній галузі. Ініціатива об'єднує громадських активістів, IT спеціалістів та професійних юристів.

Детальніше про «Суд людською мовою» за посиланням:

<https://adobe.ly/2nfsqqZ>

<https://www.facebook.com/trialinsimplewords>

Електронна адреса: trialinsimplewords@gmail.com

Американський народ, через **Агентство США з міжнародного розвитку (USAID)** надає економічну та гуманітарну допомогу по всьому світу 55 років. Починаючи з 1992 року, внесок USAID до справи економічного та соціального розвитку України складає близько 2 млрд. доларів США. В Україні допомога USAID надається у таких сферах, як: економічний розвиток, демократія та управління, охорона здоров'я і соціальний сектор. Додаткові відомості про програми USAID можна отримати у Відділі інформації та зв'язків з громадськістю USAID за телефоном +38 (044) 521-5741, на Інтернет-сторінці <https://newjustice.org.ua/uk> або у соціальній мережі Facebook <https://www.facebook.com/USAIDUkraine>

Програма Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) «Нове правосуддя» реалізується з жовтня 2016 року і ґрунтує свою діяльність на здобутках попередніх проектів USAID «Україна: верховенство права» та «Справедливе правосуддя». Мета програми — надання підтримки судовій владі, Уряду, Парламенту, адвокатській спільноті, правничим школам, громадянському суспільству, ЗМІ та громадянам у створенні умов для функціонування незалежної, підзвітної, прозорої та ефективної системи правосуддя, яка забезпечує верховенство права, та у боротьбі з корупцією. Детальнішу інформацію про програму можна отримати за телефоном +38 (044) 581-3303.

ЗМІСТ

Вступ 7

Розділ I.

Транслявання судових засідань технічними засобами судів 10

- 1.1. Історія розвитку механізму транслявання судових засідань технічними засобами судів. 11
- 1.2. Законодавчі аспекти реалізації механізму транслявання судових засідань технічними засобами судів. 17
- 1.3. Технічні аспекти реалізації механізму транслявання судових засідань технічними засобами судів. 20
- 1.4. Особливості транслявання судових засідань технічними засобами судів. 22
- 1.5. Практика застосування механізму транслявання судових засідань технічними засобами судів у судових процесах. 24
- 1.6. Інші приклади транслявання судових засідань у судовій системі України. 31
- 1.7. Відгуки про механізм транслявання судових засідань технічними засобами судів. 33

Розділ II.

Коментування судових засідань трансльованих технічними засобами судів. 38

- 2.1. Основні види коментування «Суд людською мовою». 40
- 2.2. Ким здійснюється судове коментування? 41
- 2.3. Принципи та правила коментування «Суд людською мовою». 44
- 2.4. Відгуки про коментування судових засідань трансльованих технічними засобами судів 46

Додатки 50

Вступ

ТРАНСЛЮВАННЯ СУДОВИХ ЗАСІДАНЬ

технічними засобами судів та їх коментування у рамках проекту «Суд людською мовою» як ефективні механізми захисту права на справедливий суд

Системна співпраця влади та громади є важливою умовою для впровадження якісних реформ. Якщо вона ґрунтується на засадах верховенства права, поваги один до одного, можливе як успішне втілення реформ, так і підтримання їх позитивного ефекту.

Приємно, що є приклад успішної співпраці судової влади та громадянського суспільства, завдяки якому стали можливими зміни, що ведуть до підвищення стандартів у здійсненні судочинства.

У даній публікації ми наведемо приклади впровадження та розвитку нових механізмів захисту права на справедливий суд на основі діяльності проекту «Суд людською мовою» громадської організації «Вектор прав людини».

Проект «Суд людською мовою» створений у 2015 році для захисту права на справедливий суд та просвітницької роботи для широкого кола населення у даній галузі. Сьогодні «Суд людською мовою» — один з основних напрямків діяльності ГО «Вектор прав людини».

Завдання «Суд людською мовою»:

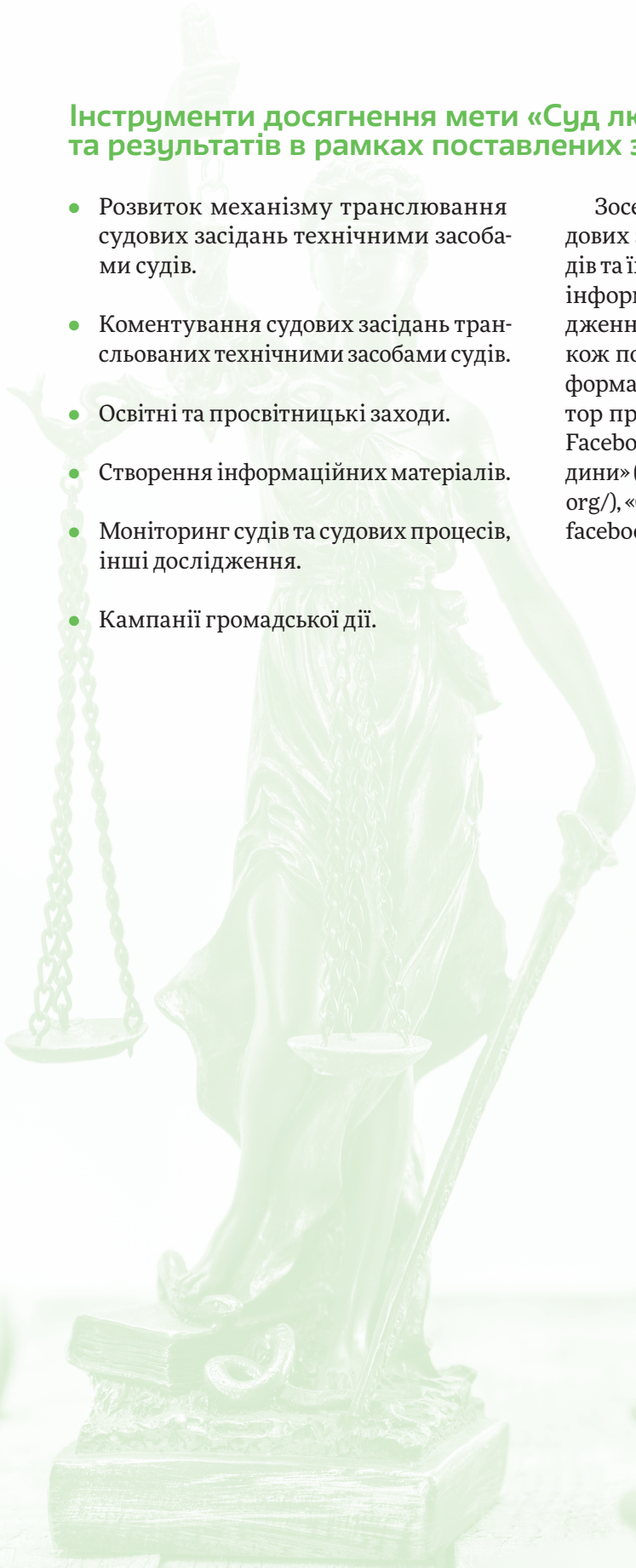
1. Підвищення рівня доступності та відкритості судів.
2. Підвищення правової обізнаності населення.
3. Підвищення довіри до суду.
4. Підвищення кваліфікації ЗМІ та сприяння формуванню судової журналістики.
5. Підвищення якості навчання студентів правничих професій.
6. Підвищення кваліфікації адвокатів, представників правоохоронної системи, працівників суду і суддів.
7. Зниження соціальної напруги, попередження конфліктних ситуацій у судах.
8. Формування культури конструктивного діалогу між представниками судів, органів судової влади та громадою.
9. Сприяння здійсненню судової реформи в Україні.
10. Впровадження нових інструментів моніторингу якості правосуддя як для громадськості, так і для судової системи, прокуратури.
11. Впровадження ефективних інструментів для полегшення процесу підготовки справедливого рішення, а саме використання відеозаписів засідань для аналізу судьями та помічниками суддів.

Інструменти досягнення мети «Суд людською мовою» та результатів в рамках поставлених завдань:

- Розвиток механізму транслявання судових засідань технічними засобами судів.
- Коментування судових засідань транльованих технічними засобами судів.
- Освітні та просвітницькі заходи.
- Створення інформаційних матеріалів.
- Моніторинг судів та судових процесів, інші дослідження.
- Кампанії громадської дії.

Зосередимо увагу на трансляванні судових засідань технічними засобами судів та їх коментуванні, надавши ключову інформацію щодо створення та впровадження цих механізмів. Інформація також постійно оновлюється на наших інформаційних ресурсах: на сайті ГО «Вектор прав людини» (<http://hrvector.org/>), Facebook-сторінках ГО «Вектор прав людини» (<https://www.facebook.com/hrvector.org/>), «Суд людською мовою» (<https://www.facebook.com/trialinsimplewords/>).

Розділ І.
Транслявання
судових засідань
технічними
засобами судів

1.1. Історія розвитку механізму транслявання судових засідань технічними засобами судів.

Яскравим прикладом конструктивної співпраці громадянського суспільства та судової системи є запровадження і розвиток механізму транслявання судових засідань технічними засобами судів. Сьогодні цей механізм є важливим рушієм підвищення рівня забезпечення права на справедливий суд, зокрема права на публічні слухання, принципів гласності та відкритості судочинства. Вперше суди за допомогою відеокамер, встановлених у залах судових засідань, транслюють судові засідання суспільно важливих справ до мережі YouTube¹. З того часу не тільки відвідувачі судових засідань змогли стежити за судовими процесами в реальному часі, а й взагалі необмежене коло людей.

Завдяки плідній співпраці громадських організацій, адвокатів, Ради суддів України, Державної судової адміністрації України, прес-служби органів суддівського самоврядування стали можливими судові трансляції із зали засідань, де відбувались судові слухання, до сусідніх приміщень суду, інших судів, а згодом — до мережі Інтернет.

Правозахисники та адвокати 29 квітня 2015 року провели зустріч з Головою Ради суддів України для обговорення проблем, що виникали під час відправлення правосуддя у судових процесах, пов'язаних з подіями Революції Гідності².

Валерія Рибак, на той час координаторка групи громадського спостереження «ОЗОН» Центру Громадянських Свобод, а сьогодні — директорка ГО «Вектор прав людини», запропонувала шлях до вирішення проблеми обмеження доступу до правосуддя та права на публічні слухання у справі щодо подій 20 лютого 2014 року у м. Києві під час Революції Гідності³. На той час кількість учасників у даній справі перевищувала 220 осіб. Враховуючи досить невеликі приміщення Святошинського районного суду⁴, де розглядалась та досі розглядається дана судова справа, така кількість людей одночасно фізично не може потрапити на судові слухання, щоб брати участь у судовому процесі та стежити за його перебігом. Також, зважаючи на суспільну важливість та резонанс у даній справі, засідання намагаються відвідувати активісти, представники медіа, громадські та міжнародні спостерігачі.

Отже, було запропоновано проводити трансляції засідання технічними засобами суду з зали засідань, де відбувалось засідання у цій справі, до сусідніх приміщень Святошинського районного суду м. Києва та до зали Апеляційного суду Львівської області, адже досить велика кількість потерпілих саме з західних областей України. Така трансляція відбулась 3 червня 2015 року⁵. Представникам медіа та громадськості про це було завчасно

1 Офіційний You Tube канал «Судова влада України» — <https://goo.gl/KQuSj6>

2 <https://lv.court.gov.ua/rsu/171748/>

3 Справа № 759/3498/15-к

4 Справа розглядалась та розглядається на момент виходу даної публікації у приміщенні Святошинського районного суду м. Києва за адресою: м. Київ, вул. вул. Жилианська, 142.

5 <https://www.youtube.com/watch?v=uqP8ooMaHrA>

ТРАНСЛЮВАННЯ СУДОВИХ ЗАСІДАНЬ

технічними засобами судів та їх коментування у рамках проекту «Суд людською мовою» як ефективні механізми захисту права на справедливий суд

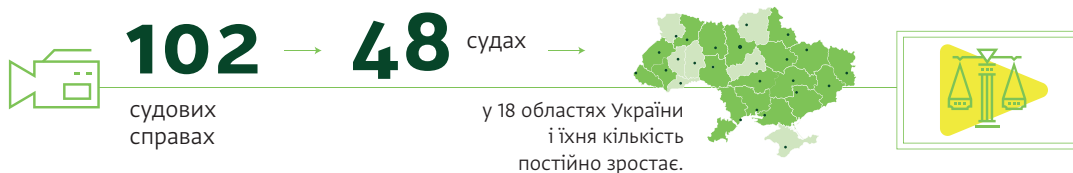
Фото 1. Зустріч колишньої Голови Ради суддів України Валентини Сімоненко з Валерією Рибак, Романом Маселко, Павлом Диканем, Віталієм Титичем 29 квітня 2015 року.

повідомлено на спільній прес-конференції органів судової влади, правозахисників та адвокатів сторін у даній справі 29.05.2016 року. Після першого успішного втілення рекомендації вона була доопрацьована органами судової влади. 6 липня 2015 року судове слухання було транслювано у живому часі до YouTube – каналу «Судова влада України»⁶.

Ця практика отримала позитивні відгуки як всередині самої судової системи, так і серед учасників судового процесу, громадськості, медіа⁷. У 2015 році були

організовані трансляції судових засідань технічними засобами судів ще у 3 справах у судах м. Києва, м. Павлограда Дніпропетровської області та м. Миколаєва⁸. А станом на 2 квітня 2018 року трансляції судових засідань технічними засобами судів здійснюються у 102 кримінальних провадженнях та інших видах судових справ у 18 областях України у 48 судах, і їх кількість постійно зростає.

Співпраця між громадою та судовою владою знайшла відображення у меморандумі про співпрацю між Радою суддів

6 <https://www.youtube.com/watch?v=u8bunhx6V4c>

7 <https://court.gov.ua/press/news/209855/>

8 У Центральному районному суді м. Миколаєва у судовій справі №№ 490/11095/15-к трансляція технічними засобами судів розпочата 14.12.2015р.; у Павлоградському міськрайонному суді Дніпропетровської області у справі № 185/12161/15-к трансляція технічними засобами судів розпочата 17.12.2015р.; у Голосіївському районному суді м. Києва у справі № 752/15787/15-к трансляція технічними засобами судів розпочата 03.11.2015р.

Фото 2. Представники медіа та вільні слухачі спостерігають за першою трансляцією технічними засобами суду засідання у справі № 759/3498/15-к у приміщенні Святошинського районного суду м. Києва 3 червня 2015 року.

України і громадською організацією «Вектор прав людини», який підписали заступник голови Ради суддів України Богдан Сильвестрович Моніч та директорка ГО «Вектор прав людини» Валерія Валеріївна Рибак 29 листопада 2016 року.

Це є важливим кроком на шляху співпраці судової влади і громадськості загалом та, зокрема, щодо питання розвитку механізмів трансляції судових процесів технічними засобами судів та їх коментування. З повним текстом документу можна ознайомитися у Додатку 1.

ГО «Вектор прав людини» та проект «Суд людською мовою» активно підтримує розвиток механізму трансляції судових засідань технічними засобами судів, зокрема завдяки інформаційній та освітній діяльності з громадами, адвокатами, працівниками судів та судових органів.

ГО «Вектор прав людини», проектом «Суд людською мовою» у співпраці

з Радою суддів України, прес-службою органів суддівського самоврядування в Україні, Представництвом Фонду ім. Фрідріха Еберта в Україні розроблено та впроваджено тренінг «Комунікативні інструменти в роботі судів: діалог суду та громади» у 2016–2017 роках. Це перша системна тренінгова програма навчання для представників судів, які виконують обов'язки прес-секретарів із метою створення сприятливого комунікативного середовища між громадськістю, медіа та представниками судової влади.

Такий тренінг вперше відбувся 7 липня 2016 року у м. Києві. Загалом у 2016–2017 роках проведено 12 тренінгів для працівників судів м. Києва, Київської, Закарпатської, Херсонської, Тернопільської, Запорізької, Хмельницької, Полтавської, Донецької, Волинської, Одеської та Луганської областей. У першу чергу тренінгова програма була розрахована на прес-секретарів судів та працівників, які виконують їх обов'язки, проте важливим моментом

ТРАНСЛЮВАННЯ СУДОВИХ ЗАСІДАНЬ

технічними засобами судів та їх коментування у рамках проекту
«Суд людською мовою» як ефективні механізми захисту права на справедливий суд

Фото 3. Перший тренінг «Комунікативні інструменти в роботі судів: діалог суду та громади» відбувся 7 липня 2016 року у м. Києві⁹.

було те, що заходи відвідали й судді-спікери, керівники Територіальних Управлінь Державної судової адміністрації України, представники регіональних відділень Національної школи суддів України. Навчання пройшли працівники вже 247 судів України.

Тренерами заходу були представники громадських організацій, юридичних компаній, журналістського сектору, прес-служби органів суддівського самоврядування, Національної школи суддів України.

Під час тренінгів особлива увага приділялась механізму трансляції судових засідань технічними засобами судів. Надалі прес-секретарі судів поширювали інформацію про механізм серед інших представників судів, у яких вони працюють.

ГО «Вектор прав людини», проектом «Суд людською мовою» за підтримки

американського народу, наданої через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) в рамках програми «Нове правосуддя» створено такі інформаційні матеріали: інфографіку «Трансляції та коментування відкритих судових засідань в Україні»¹⁰ та відеоролик «Трансляції судових засідань технічними засобами судів та їх коментування в Україні»¹¹. Важливою особливістю відеоролику є те, що дієвими особами у ньому є директорка ГО «Вектор прав людини», перша судова коментаторка «Суд людською мовою», прокурор, адвокат та суддя, які з різних позицій пояснюють важливість та суть механізмів трансляції судових засідань технічними засобами судів та судового коментування судовими коментаторами «Суд людською мовою». Ці інформаційні матеріали широко поширені серед судів та громадськості. Зокрема, Рада суддів України та прес-служба суддівського самоврядування долучилися до поширення інфографіки серед усіх судів України.

⁹ <http://www.apcourtkiev.gov.ua/?p=7538> приклад публікації про тренінг «Комунікативні інструменти в роботі судів: діалог суду та громади»

¹⁰ <https://adobe.ly/2zyTG9w>

¹¹ <https://www.youtube.com/watch?v=TyO59vepbuA>

В опитуванні взяли участь

449

судів України

із

675

усіх діючих

67%

Опитування провели онлайн експерти ГО «Вектор прав людини» та проекту Організації «Суд людською мовою»

Період опитування:
липень — грудень 2017 року

Результати опитування «Медіавідкритість судів України: результати всеукраїнського опитування працівників судів, 2017 рік» доступні за посиланням: adobe.ly/2AraVcp

Рис. 1 Довідка щодо дослідження «Медіавідкритість судів України: результати всеукраїнського опитування працівників судів України, 2017 рік».

Представники громадської організації «Вектор прав людини» та проекту «Суд людською мовою» провели дослідження «Медіавідкритість судів України: результати всеукраїнського опитування працівників судів України, 2017 рік»¹³ серед працівників суду та узагальнили результати роботи для налагодження конструктивного діалогу між судами та громадою. В опитуванні взяли участь 449 судів України (67%) з 675 чинних судів на підконтрольній території України. Серед позитивних результатів відмітимо розширення каналів комунікації. Так, наприклад, майже половина судів, що взяли участь в опитуванні, мають сторінки у Facebook, 55% з них зареєструвалися у 2016–2017 роках. У цих же роках суди активно почали використовувати трансляції судових засідань технічними засобами судів до мережі YouTube. Це в черговий раз доводить ефективність інформаційної та освітньої діяльності ГО «Вектор прав людини», проекту «Суд людською мовою» з представниками судів та громадою.

30 березня 2018 року успішно відбулась зустріч представниць ГО «Вектор прав людини», проекту «Суд людською мовою»

Фото 4. Друковані інфографіки «Трансляції та коментування відкритих судових засідань в Україні» передані до прес-служби органів суддівського самоврядування для поширення серед усіх судів України у 2017 році¹².

¹² <https://bit.ly/2skXcla>

¹³ Завантажити результати опитування: <https://adobe.ly/2AraVcp> (включно із базою facebook-сторінок судів); перелік судових справ, що транслюються технічними засобами судів, станом на 18.12.2017 року, із посиланнями на відео: <https://adobe.ly/2CWdTM1>
Інфографіка: <https://adobe.ly/2CW3Or1r>

ТРАНСЛЮВАННЯ СУДОВИХ ЗАСІДАНЬ

технічними засобами судів та їх коментування у рамках проекту «Суд людською мовою» як ефективні механізми захисту права на справедливий суд

Фото 5. Зустріч Голови Ради суддів України Олега Ткачука з представницями ГО «Вектор прав людини» 30 березня 2018 року. На фото Валерія Рибак та Олег Ткачук.

з новообраним Головою ради суддів України Олегом Степановичем Ткачуком для обговорення подальшої співпраці з особливою увагою щодо розвитку механізму трансляцій судових засідань технічними засобами судів та освітніх програм для працівників судів. Позитивним є те, що обговорювані питання мають також відображення у планах діяльності Ради суддів України на 2018 рік, закріплені рішенням Ради суддів України № 11 від 12.04.2018 року¹⁴.

---

¹⁴ <http://rsu.gov.ua/ua/documents/80>

1.2. Законодавчі аспекти реалізації механізму транслявання судових засідань технічними засобами судів.

Право на публічне слухання за-
сноване на концепції відкритого
і прозорого правосуддя, підвали-
ни якого були закладені у Конституції
України 1996 року, а положення знайшли
свій розвиток у конституційних змінах
та низці нормативних актів.

Серед основних засад судочинства
у ст. 129, ч. 1, п. 1 Конституції України¹⁵
закріплено *гласність судового процесу
та його повне фіксування технічними
засобами.*

Нова редакція Закону України «Про
судоустрій та статус суддів» у ст. 11, ч. 4
передбачає, що *трансляція судового засі-
дання здійснюється з дозволу суду. Якщо
всі учасники справи беруть участь у су-
довому засіданні в режимі відеоконферен-
ції, здійснюється транслявання перебі-
гу судового засідання в мережі Інтернет
в обов'язковому порядку*¹⁶.

*Проведення в залі судового засідання
фотозйомки, відеозапису, а також тран-
сляція судового засідання повинні здійсню-
ватися без створення перешкод у веденні
засідання і здійсненні учасниками судово-
го процесу їхніх процесуальних прав.*

У Кримінальному процесуальному ко-
дексі у ст. 27, ч. 6 закріплено: *«... транслю-
вання судового засідання по радіо і телеба-
ченню ... допускаються на підставі ухвали
суду, що приймається з урахуванням дум-
ки сторін та можливості проведення та-
ких дій без шкоди для судового розгляду»*¹⁷.

Після так званої гармонізації процесу-
ального законодавства відповідно Зако-
ну України «Про внесення змін до Госпо-
дарського процесуального кодексу Укра-
їни, Цивільного процесуального кодексу
України, Кодексу адміністративного су-
дочинства України та інших законодав-
чих актів» від 03.10.2017 р.¹⁸ Господарський
процесуальний кодекс України (ч. 6, ч. 7,
ч. 11, ч. 18 ст. 8), Цивільний процесуальний
кодекс України (ч. 5, ч. 6, ч. 11, ч. 18 ст. 7),
Кодекс адміністративного судочинства
України (ч. 6, ч. 7, ч. 11, ч. 17 ст. 10) містять
ідентичні формулювання щодо проведен-
ня трансляції судового засідання:

- *«Трансляція судового засідання здійс-
нюється з дозволу суду. Якщо всі учас-
ники справи беруть участь у судовому
засіданні в режимі відеоконференції,
здійснюється транслявання перебігу
судового засідання в мережі Інтернет
в обов'язковому порядку.*

¹⁵ <http://bit.ly/2HfyUyJ> Конституція України 28.06.1996 № 254к/96-ВР

¹⁶ <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1402-19/print1509607347625478> Про судоустрій і статус суддів

¹⁷ <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/print1509607347625478> Кримінальний процесуальний кодекс України Верховна Рада України; Кодекс України, Закон, Кодекс від 13.04.2012 № 4651-VI

¹⁸ ЗУ Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів Закон від 03.10.2017 № 2147-VIII <http://zakono.rada.gov.ua/laws/show/2147-19>

ТРАНСЛЮВАННЯ СУДОВИХ ЗАСІДАНЬ

технічними засобами судів та їх коментування у рамках проекту «Суд людською мовою» як ефективні механізми захисту права на справедливий суд

- Проведення в залі судового засідання фотозйомки, відеозапису, а також трансляція судового засідання повинні здійснюватися без створення перешкод у веденні засідання і здійсненні учасниками судового процесу їхніх процесуальних прав.
- Використання систем відеоконференц-зв'язку та транслявання перебігу судового засідання в мережі Інтернет у закритому судовому засіданні не допускаються.
- Якщо судові рішення оголошується прилюдно, учасники справи, інші особи, присутні у залі судового засідання, представники засобів масової інформації можуть проводити в залі судового засідання фотозйомку, відеозапис, транслявання оголошення рішення по радіо і телебаченню, в мережі Інтернет.»

14 березня 2016 року Державна судова адміністрація України у спеціальному листі роз'яснила головам апеляційних, апеляційних спеціалізованих, місцевих спеціалізованих судів, начальникам територіальних управлінь Державної судової адміністрації України механізм здійснення он-лайн трансляцій судових засідань технічними засобами судів у справах, які мають значний суспільний інтерес у мережу Інтернет на офіційний канал YouTube судової влади України:

«З метою здійснення он-лайн трансляції судових засідань по справах, які мають значний суспільний інтерес, державним підприємством „Інформаційні судові системи“ (далі – Підприємство) на веб-сторінці суду веб-порталу „Судова влада України“ реалізовано механізм оприлюднення анонсу та розміщення он-лайн трансляцій у вигляді банерів з посиланням на офіційний канал на YouTube „Судова влада України».

Здійснювати он-лайн трансляцію судовою засідання можливо за умови дотримання таких правил.

- Не пізніше ніж за три робочих дні до проведення судового засідання направити на електронну адресу Підприємства inbox@ics.gov.ua офіційного листа суду з заявою на підключення відеотрансляції судового засідання з зазначенням у ньому:
  - єдиного унікального номера справи;
  - інформації про справу (назва сторони в справі, суть позову, стаття обвинувачення тощо) – не більше 50 символів;
  - дати та часу, на які призначено трансляцію;
  - номер телефону та ПІБ особи, відповідальної за технічне забезпечення трансляції в суді.
- Назва трансляції формується у формі:
  - засідання «дата засідання», справа;
  - № «єдиний_унікальний_номер_справи»: «інформація про справу».
- Технічне проведення відеотрансляції судових засідань має бути дотримано судом шляхом:
  - проведення судового засідання лише в залі, обладнаному системою відеоконференцзв'язку;
  - з попередження судом сторін та учасників судового процесу про необхідність розмовляти в мікрофон.

Після отримання листа суду спеціалісти Підприємства здійснюють заходи щодо тестування он-лайн трансляції

та створення відповідного банера на веб-сторінці суду веб-порталу «Судова влада України».

Усі проведені он-лайн трансляції можливо переглянути на офіційному каналі на Youtube «Судова влада України» за посиланням: <https://goo.gl/M3E6Aa>.

Зазначена в листі інформація надсилається для врахування та подальшого використання в роботі.

Начальникам територіальних управлінь Державної судової адміністрації України довести цей лист до відома місцевих загальних судів.

В.о. Голови Державної судової адміністрації України

О. Булка»

(Додаток 2).

1.3. Технічні аспекти реалізації механізму трансляції судових засідань технічними засобами судів.

Фото 6. Транслявання судових засідань здійснюється за допомогою відеокамер, що встановлені в залах судових засідань.

Яким же чином відбуваються трансляції судових засідань технічними засобами судів? За допомогою відеокамер, що встановлені в залах судових засідань, судові засідання транслюються до YouTube – каналу «Судова влада України»¹⁹. Також їх можна переглянути на веб-порталі «Судова влада України», у розділі «Он-лайн трансляції судових

засідань», де вони упорядковані на поточні, минулі та майбутні²⁰. Усі відео зберігаються лише на YouTube – каналі «Судова влада України» із розміщенням відповідних посилань на веб-порталі «Судова влада України»²¹.

¹⁹ <https://www.youtube.com/watch?v=u8bunhx6V4c>

²⁰ Єдиний веб-портал «Судова влада України», розділ «Он-лайн трансляції судових засідань» — <https://court.gov.ua/affairs/online/>

²¹ Лист № 1668/18-вих від 24.04.18 р. від ДП «Інформаційні судові системи» на звернення ГО «Вектор прав людини», див. Додаток 3.

Технічний супровід он-лайн трансляцій судових засідань на YouTube – каналі «Судова влада України» здійснює ДП «Інформаційні судові системи» (далі – Підприємство). На сьогодні Підприємство одночасно може проводити до шести он-лайн трансляцій судових засідань на YouTube – каналі «Судова влада України». За повідомленням Підприємства, це цілком відповідає заявленій кількості звернень від судів на проведення он-лайн трансляцій судових засідань. Гранична кількість одночасних трансляцій обумовлюється технічними факторами та може бути збільшена у випадку розширення матеріально-технічної бази Підприємства²².

До перших судових трансляцій та зараз відеокамери в залах засідань використовуються для проведення процесуальних дій у режимі відеоконференції.

Перелік судів, забезпечених необхідним обладнанням опублікований на веб-порталі «Судова влада України»²³. За повідомленням Підприємства, з ініціативи Державної судової адміністрації України було додатково обладнано системою відеоконференцзв'язку 208 залів судових засідань протягом 2016 року та 353 зали судових засідань судів України протягом 2017 року. Відповідно, збільшилась кількість

процесуальних дій у режимі відеоконференції та трансляцій судових засідань до мережі Інтернет. На поточний період система відеоконференцзв'язку з можливістю проведення судових засідань до мережі Інтернет впроваджена у всіх місцевих та апеляційних судах України. Оновлення переліку судів, у яких впроваджена система відеоконференцзв'язку, відбувається за наявності потреби та відповідної інформації про зміни у переліку²⁴.

22 Там же.

23 <https://court.gov.ua/reystri-ta-sistemi/videoconference/>

24 Лист № 1668/18-вих від 24.04.18 р. від ДП «Інформаційні судові системи» на звернення ГО «Вектор прав людини», див. Додаток 3.

1.4. Особливості трансляції судових засідань технічними засобами судів.

Серед особливостей трансляції судових засідань технічними засобами судів необхідно виділити наступне:

- Трансляцію судового засідання технічними засобами судів може одночасно переглядати необмежене коло людей.
  - Усі відео доступні для перегляду й після завершення трансляції судового засідання технічними засобами судів на YouTube — каналі «Судова влада України» та веб-порталі «Судова влада України». Це створює зручні умови для аналізу судових засідань, відстеження їх перебігу як для представників судової системи, так і сторін у справах, медіа, громадськості та інших зацікавлених осіб, наприклад представників національних та міжнародних моніторингових груп, місій.
  - Повне відображення усієї зали судових засідань. Оскільки для трансляцій такого типу використовуються декілька стаціонарних камер, розташованих у судових залах, які охоплюють різні куточки приміщення, можна одночасно бачити, що відбувається у кожній частині зали.
  - Якщо трансляцію технічними засобами суду у справі розпочато, то у більшості випадків вона триває постійно, тобто транслюється кожне судове засідання у справі до завершення її розгляду у тому чи іншому суді.
- Поряд з цим існують і деякі проблеми у практиці реалізації трансляцій судових засідань технічними засобами судів, пов'язані як з неналежним технічним забезпеченням судів, так і з іншими причинами, наприклад:
- Неякісний звук. Це може бути спричинено неналежною якістю мікрофонів, які встановлені в залах судових засідань або ж їх недостатньою кількістю. Так, виникають ситуації, коли мікрофони розташовані тільки біля судді або колеги суддів, а для виступів сторін, інших учасників судового засідання їх не вистачає в залах судових засідань. Також присутній т.з. людський фактор, і навіть за наявності справно технічного обладнання устаткування може невчасно вмикатись (див. Додаток 4), учасники судових процесів не говорять у мікрофон тощо.
  - Неякісне зображення. Це може бути спричинено неналежною якістю встановлених в залах судових засідань відеокамер або несправністю деяких з них, через що відсутнє зображення певної частини залу.
  - Транслюватись технічними засобами судів можуть не усі судові засідання в ході судового розгляду справи. Відповідно до чинного законодавства, трансляція судового засідання може бути розпочата після відповідного дозволу суду (детальніше див. розділ 1.2. Законодавчі аспекти реалізації механізму транслявання судових засідань технічними засобами судів), що на практиці відбувається на будь-якій стадії судового розгляду.
  - Розділ «Он-лайн трансляції судових засідань» веб-порталу «Судова влада України» не пристосований для ранжування трансляцій, що, наприклад, значно ускладнює пошук конкретної трансляції, або їх кількості у певному суді, регіоні,

у певній справі тощо. Безперечно, те, що такий розділ на сайтах судів створений — це вже впевнений крок вперед, проте надалі це може доопрацьовуватись.

- Відеокамери для проведення трансляції судових засідань за офіційними даними встановлені у всіх судах України (детальніше див. розділ 1.3. Технічні аспекти реалізації механізму транслявання судових засідань технічними

засобами судів), проте практика показала, що не кожна зала судових засідань у судах належним чином обладнана, що може створювати перешкоди у можливості забезпечити трансляцію судових засідань технічними засобами судів. Інформація про такий випадок повідомлена проекту «Суд людською мовою» під час розгляду справи № 760/13989/16-п у Солом'янському районному суді м. Києва суді у 2016 році.

Використання механізму трансляції судових засідань технічними засобами судів створює умови для отримання наступних позитивних результатів як для громади, так і для судової системи:

- Підвищення рівня довіри до судів та судової гілки влади в цілому.
- Сприяння здійсненню судової реформи, яка на даний час відбувається в Україні.
- Підвищення рівня доступності та відкритості судів.
- Зменшення ризиків порушень права на справедливий суд під час судових засідань.
- Спрощення процесу підготовки до судових засідань для сторін у судових процесах, а значить — підвищення якості судового розгляду.
- Підвищення рівня правової освіти та культури широкого кола населення та майбутніх правників.
- Формування критичного мислення у населення через створення можливості використовувати фактичні дані для порівняння з інформацією, поданою, наприклад, медіа, судом, сторонами процесу тощо.
- Створення нового, додаткового інструменту як для внутрішнього, так і зовнішнього моніторингу.
- Підвищення якості роботи медіа, зокрема завдяки розширенню доступу до інформації про судові засідання, умов для її аналізу.
- Судді та помічники суддів отримають якісну інформацію, яку можна використовувати для аналізу судових засідань та підготовки якісних рішень. Так, раніше судові засідання аналізувалися за допомогою аудіозаписів та протоколів засідань, які часто незручні, особливо в жвавих та емоційно напружених процесах, коли можна не розібрати, де чия репліка, а в протоколі не все можна встигнути зафіксувати.
- Пониження «градуса конфліктності» під час судових засідань.
- Часткове вирішення проблеми нестачі місць для публіки у приміщеннях залів судових засідань.
- Суд отримує докази своєї якісної роботи, за наявності такої, до яких можна апелювати у спілкуванні з громадськістю, а також в разі здійснення службових перевірок чи розслідувань.

1.5. Практика застосування механізму транслявання судових засідань технічними засобами судів у судових процесах.

Більшість трансляцій судових процесів технічними засобами судів, особливо у перші роки розвитку даного механізму, були організовані за ініціативи самих судів. На сьогоднішній день даний механізм все частіше використовується сторонами судових процесів.

Як було зазначено у попередніх розділах, ГО «Вектор прав людини», проект «Суд людською мовою» активно працює для поширення такого типу трансляцій, зокрема шляхом проведення освітніх заходів для представників судів, адвокатів, юристів, громадських активістів; поширення інформаційних матеріалів серед зазначених аудиторій та більш широкого кола людей, серед яких є сторони судових процесів та потенційні їх учасники. Можна простежити збільшення кількості трансляцій після вказаних заходів.

У випадках ініціативи самого суду розпочати трансляцію судових засідань власними камерами у тій чи іншій справі, практично завжди така трансляція розпочинається.

Якщо сторони клопочуть про організацію трансляцій судових засідань технічними засобами судів, відмови трапляються частіше. Серед причин, про які сторони повідомляли проекту «Суд людською мовою», були наступні: відсутність вільних, належним чином технічно облаштованих залів для проведення судових засідань, неактуальності справи для суспільства.

Команда проекту «Суд людською мовою» проінтерв'ювала адвокатів, які клопотали про забезпечення трансляції судових засідань технічними засобами суду. Наведемо приклади як позитивного досвіду організації трансляції судового засідання технічними засобами судів за клопотанням учасників у справі, так і відмови у задоволенні подібного клопотання²⁵.

²⁵ У публікації наводяться відповіді у авторських редакціях з незначними змінами порядку структурних елементів з метою надання публікації спільного вигляду.

Приклад досвіду, коли клопотання сторони захисту про трансляцію судового засідання технічними засобами суду було задоволено.

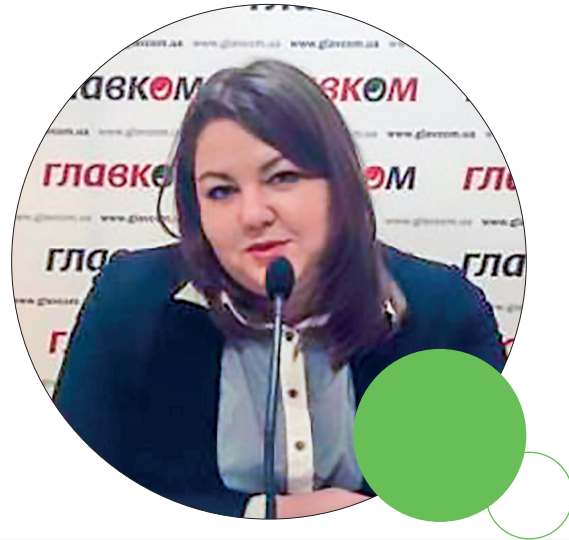
Ваша мотивація ініціювати трансляцію технічними засобами суду?

Основним мотивом повного фіксування перебігу судового процесу було те, що:

- протягом року судом не було проведено підготовче засідання по справі;
- судові засідання тривали 5–10 хвилин, раз на два місяці та фактично зводились до продовження запобіжних заходів;
- мотиви рішень суду були незрозумілі, учасники процесу поводитись некоректно, непрофесійно, а повна фіксація додала дисципліни, професійності і тактичності майже всім учасникам судового процесу;
- на судові засідання приходили «тітушки» як сторона підтримки обвинувачених, і в судових засіданнях стало надто багато погроз, провокацій та залякувань іншим учасникам процесу;
- у випадку відвертого «зливу» справи з різних причин, ми б мали відповідні докази, для ініціювання кримінального провадження за винесення неправосудного рішення, або непрофесійності сторони обвинувачення.

У чому суспільний резонанс і суспільна важливість справи?

Протягом 2016–2017 рр. широкого розголосу набула справа так званих «наркочур'єрів», коли громадян України вербували з метою втягнення їх у злочинну

Мусатенко Віта,
адвокат потерпілих,
справа № 200/7418/17,
Солом'янський районний суд
міста Києва.

діяльність, пов'язану з незаконним обігом наркотичних речовин.

- Зокрема, у жовтні 2016 року працівниками управління по боротьбі зі злочинами, пов'язаними з торгівлею людьми, головними управліннями Національної поліції Дніпропетровської області і м. Києва встановлено групу осіб, яка в період з 2014 по 2016 рр. на території Миколаївської, Одеської, Дніпропетровської та Київської областей України здійснювали вербування громадян України з метою трудової експлуатації, а саме залучення до злочинної діяльності з метою перевезення наркотичних речовин до Російської Федерації. За даним фактом порушено декілька кримінальних проваджень за ознаками кримінальних злочинів, передбачених ч. 2 ст. 149 Кримінального кодексу України (Торгівля людьми або інша

ТРАНСЛЮВАННЯ СУДОВИХ ЗАСІДАНЬ

технічними засобами судів та їх коментування у рамках проекту «Суд людською мовою» як ефективні механізми захисту права на справедливий суд

незаконна угода щодо людини – прим. авт.). Основні організатори зазначеного угруповання затримані та перебувають під вартою.

- Справа розглядається в Солом'янському районному суді м. Києва, але це провадження не єдине, в якому фігуранти – зазначені особи, що перебувають під вартою. Є ще одне провадження, що розслідується слідчим Слідчого управління ГУ НП у м. Києві, де станом на 15.02.2018 року потерпілими вже визнано 280 осіб.
- Обвинувачені в даному провадженні мають по декілька досить відомих адвокатів, що спрацьовує на сторону обвинувачення демотивуюче (вони кажуть, що все одно всіх випустять), але слідчим в досудовому розслідуванні було зроблено детальне розслідування, з детальними аудіо та відео доказами вини обвинувачених, і без роботи сторони обвинувачення, і без постійного контролю громадськості, рішення суду може не відбутись. Крім того, рішення суду може допомогти перегляду вироків вже засуджених в Росії, та припинити подальшу вербовку українців до Росії.

Ваші дії для того, щоб трансляція відбулася?

- Моє клопотання перед кожним судовим засіданням, клопотання близько 200 родичів потерпілих, в тому числі і листи вдячності за трансляцію, та зацікавлених громадських організацій. Зразок клопотання додано до листа (додаток 5).
- Суд дозволив он-лайн трансляцію, але не з першого разу. Ухвали в реєстрі немає.

Який позитивний ефект Ви відстежили після початку трансляції судових засідань?

- Повністю зафіксовано весь процес, в тому числі численні порушення та відверті маніпулювання, які неможливо зафіксувати в протоколі судового засідання.
- Всі учасники можуть бачити, як насправді відбувалось судове засідання.
- Дисципліна учасників процесу, та максимальна наближеність процесу до норм Кримінального процесуального кодексу України.
- Фіксація діалогів учасників процесу, які можна використати як докази (знання мови, поведінка, знання обставин справи).

Які недоліки Ви відстежили після початку трансляції судових засідань?

- Дуже погана якість запису;
- Он-лайн трансляція завжди під загрозою зриву, оскільки технічно важко забезпечити он-лайн трансляцію з відео конференцією з СІЗО та суду з іншого міста. Це загроза кожного судового засідання, що он-лайн трансляція не відбудеться.
- Відсутність чітких правил її проведення.

Приклад досвіду, коли клопотання сторони захисту про трансляцію судового засідання технічними засобами суду не було задоволено.

Ваша мотивація ініціювати трансляцію технічними засобами суду?

- По-перше, зробити судові засідання відкритими та доступними для всіх, хто спостерігає за перебігом так званої «справи групи Лісника», яка вже без малого 2 роки розглядається в суді першої інстанції. Крім того факту, що троє з п'яťох обвинувачених є громадянами іншої країни (що вже ставить питання про доступність розгляду для їх друзів та родичів), за територіальною підсудністю справа мала розглядатися в Оболонському районному суді, але на той час (осінь 2016 року) там не було сформовано список присяжних, й справу передали до Голосіївського районного суду. Навряд чи мешканці Оболонського району, на чиїх очах відбувалися криваві події 09.12.2015 року (двоє загиблих, один важко поранений) мають можливість 1 раз на місяць чи на два місяці відвідувати суд на іншій околиці міста.
- По-друге, відеофіксація технічними засобами суду забезпечує безсторонне зберігання перебігу всього процесу на офіційному порталі «Судова влада України» (де можна завжди переглянути та проаналізувати ту чи іншу частину судового засідання), та психологічно утримує суд та сторону від можливих порушень прав інших учасників процесу, стимулює поводити себе ввічливо й стримано. Адже всі дії та висловлювання будуть зафіксовані одразу та назавжди.
- По-третє, я та моя підзахисна вважаємо обвинувачення відносно неї абсурдними, ми зацікавлені у якомога більшій

Лапін Олександр

захисник однієї з обвинувачених
у справі № 756/10850/16-к,
Голосіївський районний суд міста Києва.

відкритості процесу, щоб якість обвинувачення могли оцінити, у тому числі, платники податків, за чий рахунок з грудня 2015 року здійснювалося досудове розслідування та підтримується зараз державне обвинувачення.

У чому суспільний резонанс і суспільна важливість справи?

- У медіа справа отримала назву «справа групи Лісника». 09.12.2015 року в Оболонському районі був застрелений під час арешту Олег Мужчіль (він же «Сергій Аміров» та «Друже Лісник» з «Правого сектору»). Під час його арешту також загинув один з представників СБУ. Як наслідок цієї події, п'ятьом людям (сімейній парі українців, сімейній парі громадян РФ та моїй клієнтці,

які раніше між собою знайомі не були, але всі були знайомими Мужчіля) інкримінують створення терористичної організації, замах на терористичний акт, незаконне поводження зі зброєю. Одній з обвинувачених додатково ще інкримінують вбивство працівника правоохоронного органу. Справа з 2016 року розглядається судами (спочатку була направлена до Оболонського районного суду міста Києва, там не знайшлося присяжних, тож справу направили до Апеляційного суду міста Києва для визначення нового місця розгляду, й після того справа розглядається у Голосіївському районному суді міста Києва).

- За подіями у кримінальному провадженні з 2015 року уважно слідкують ЗМІ. Зокрема, про це свідчать такі публіцистичні матеріали загальнодоступні у мережі Інтернет: 1. 2016 рік — Стаття «Загадки „Лесника“ на веб-сайті „Радіо Свобода“ за веб-посиланням: <https://www.svoboda.org/a/28059030.html> 2. 2017 рік — Стаття

„Обвиняемая в терроризме: как движется в Украине дело россиянки Анастасии Леоновой“, доступна на веб-сайті „Громадське“ за веб-посиланням: <https://ru.hromadske.ua/posts/delo-anastasii-leonovoj> 3. 2018 рік — Стаття „Лесник“ и его группа: Вопросов больше, чем ответов» на вебсайті «Донецкие новости» за веб-посиланням: <https://dnews.dn.ua/news/671660>

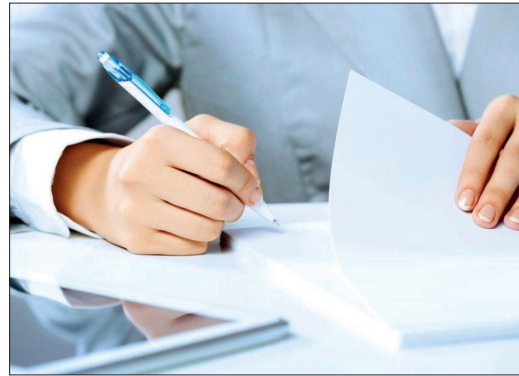
Ваші дії для того, щоб трансляція відбулася?

- У своєму клопотанні (додаток б) я навів приклади з статей у ЗМІ за 2016–2018 роки, з яких вбачається, що справа має великий резонанс. Більш того, 16.06.2018 р. до судового засідання прийшли журналісти телеканалу «Інтер» та брали коментарі в учасників. Але все це не завадило суду присяжних, порадившись на місці, відмовити у задоволенні мого клопотання з мотивів неактуальності справи для суспільства.

Приклад дій громадськості для забезпечення трансляції судових засідань технічними засобами судів у суспільно важливих справах.

Також наведемо приклад дій, щодо забезпечення трансляції технічними засобами судів у судових справах щодо подій Революції Гідності. Суспільна важливість цих судових справ для жителів України та навіть інших держав є очевидною. Більше того, ці судові процеси, як і, наприклад, процеси щодо воєнних дій на Сході України, мають важливе історичне значення. Проте, щоб суд ухвалив рішення розпочати судові трансляції у відкритих судових справах, сторонам у справах, переважно представникам потерпілих, доводилось до свого клопотання додавати звернення громадян та громадських організацій як доказ того, що справа має суспільний інтерес. Так, наприклад, громадська організація «Вектор прав людини» в рамках проекту «Суд людською мовою» в кінці 2017 року організувала кампанію у соціальних мережах з написання звернень до Печерського районного суду м. Києва, Соснівського районного суду м. Черкас, Подільського районного суду міста Києва. З прикладом звернення можна ознайомитись у додатку 7.

У провадженні Печерського районного суду м. Києва знаходилась кримінальна справа № 757/638/15-к за обвинуваченням Медвідя Олександра Яновича у вчиненні злочину, передбаченого ч. 2 ст. 146 КК України, а саме викрадення Юрія Вербицького та Ігоря Луценка, у результаті якого Юрія Вербицького було вбито. У провадженні Соснівського районного суду м. Черкас знаходилась кримінальна справа № 704/16/16-К за обвинуваченням Воронкова Володимира Вікторовича, Горбенка

Віктора Олеговича, Завражина Валентина Любомировича, Русіна Максима Михайловича, Мельника Вадима Анатолійовича, Недибалюка Романа Віталійовича, обвинувачених у вчиненні злочину відносно Сергієнка Василя Миколайовича, учасника Революції гідності. У провадженні Подільського районного суду міста Києва знаходилась кримінальна справа № 758/5477/16-к за обвинуваченням Добровольського Михайла Валерійовича у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених ч. 2 ст. 28, ч. 3 ст. 365, ч. 1, ст. 365, ч. 1 ст. 366, ч. 3 ст. 27, ч. 1 ст. 366, ч. 3 ст. 27, ч. 2 ст. 384 Кримінального кодексу України. Описане провадження стосується подій Революції Гідності та учасників громадського руху «Автомайдан». Варто відзначити, що потерпілих у даній справі 22 людини.

В результаті, трансляція розпочата у справі № 758/5477/16-к за обвинуваченням Добровольського Михайла Валерійовича у Подільському районному суді міста Києва²⁶. У інших же справах клопотання сторін так і не були задоволені.

²⁶ <http://bit.ly/2HhT4rH> Засідання від 15.01.2018 по справі № 758/5744/16-к за обвинуваченням Добровольського М.В. Он-лайн трансляція засідання по справі № 758/5744/16-к за обвинуваченням Добровольського Михайла Валерійовича, за ознаками вчинення кримінальних правопорушень, передбачених ч. 2 ст. 28 (Вчинення злочину групою осіб за попередньою змовою, організованою групою або злочинною організацією), ч. 3 ст. 365 (Перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу), ч. 1 ст. 366 (Службове підроблення), ч. 3 ст. 27 (Види співучасників), ч. 1 ст. 366, ч. 3 ст. 27, ч. 2 ст. 384 (Завідомо неправдиве показання) КК України (Подільський районний суд міста Києва, 15.01.2018).

Успішно розпочато он-лайн трансляцію технічними засобами суду у 2017 році після звернень громадських організацій у справі № 185/12161/15-к відносно Назарова Віктора Миколайовича, обвинуваченого у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 425 КК України в Апеляційному суді Дніпропетровської області²⁷. До цього, у 2015 році, засідання у кримінальному провадженні щодо Назарова Віктора Миколайовича без звернень громадян трансльовано на YouTube-канал «Судова влада України» технічними засобами Павлоградського міськрайонного суду Дніпропетровської області²⁸. Таким чином, це приклад транслювання справи у судах як першої, так і апеляційної інстанції.

---

²⁷ <https://www.youtube.com/watch?v=UuZ1CziY25o> Он-лайн трансляція засідання по справі № 185/12161/15-к відносно Назарова Віктора Миколайовича, обвинуваченого у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 425 КК України. (Апеляційний суд Дніпропетровської області, 20.11.2017, 11:00) Засідання від 20.11.2017 по справі № 185/12161/15-к відносно Назарова В.М.

²⁸ <https://www.youtube.com/watch?v=ux-b9uoGDxw> Засідання від 17.12.2015 по справі № 185/12161/15 відносно Назарова В.М.

1.6. Інші приклади транслявання судових засідань у судовій системі України.

Серед інших важливих прикладів забезпечення відкритості судів за допомогою відео трансляцій наведемо наступні.

В Україні також транслюються судові засідання Конституційного суду України на офіційному сайті²⁹, без транслявання їх до мережі YouTube. До 2018 року громадяни мали можливість переглядати лише он-лайн трансляцію без можливості переглядати архів таких відеозаписів.

Відповідно до Регламенту Конституційного Суду України ухваленого на спеціальному пленарному засіданні Конституційного Суду України Постановою Конституційного Суду України від 22 лютого 2018 року № 1-пс/2018³⁰, глави 2 «Організація діяльності Суду», § 27 «Спеціальні пленарні засідання Суду, засідання Суду, пов'язані з організаційною діяльністю», п. 4, пп. 14, на засіданнях Суд затверджує порядок забезпечення он-лайн трансляцій відкритої частини пленарних засідань Сенату, Великої палати. Відповідно до § 32 «Веб-сайт», п. 5., на Веб-сайті здійснюється пряма трансляція відкритої частини пленарного засідання Сенату, Великої палати. Порядок забезпечення прямої трансляції відкритої частини пленарних засідань Сенату, Великої палати затверджується постановою Суду. § 59 «Фіксування пленарних засідань Сенату, Великої палати» п. б. закріплює, що фіксування пленарних засідань Сенату, Великої палати за допомогою технічних засобів та шляхом ведення протоколів цих засідань зі здійсненням

текстового відображення аудіозаписів відповідних засідань, оприлюднення записів відеотрансляцій відкритих частин пленарних засідань Сенату, Великої палати забезпечує засідання Сенату, Великої палати Секретаріату, які їх склали. Станом на 22 квітня 2018 року на сайті Конституційного Суду України міститься розділ «Архів відеотрансляцій засідань», у якому доступні відео для завантаження від 11 квітня 2018 року: «Розгляд справи за конституційним зверненням Верховної Ради України про надання висновку щодо відповідності законопроекту про внесення змін до Конституції України (в частині скасування депутатської недоторканності) (реєстр. № 6773) вимогам статей 157 і 158 Конституції України у формі письмового провадження»³¹.

Необхідно відмітити, що відео завантажується в досить низькій якості, а саме не відтворюються усі фрагменти відео, хоча звук є належним. Також під час зйомок не всі доповідачі є на відео — камера не пересувається.

Вінницький апеляційний адміністративний суд (ВААС) у минулому розпочав позитивну практику трансляції судових засідань за допомогою відеокамер суду на сайт Суду, а також трансляцію холів на першому та другому поверсі суду. На сьогоднішній день досі можна переглянути у будь-який час, що відбувається у зазначених холах Суду, проте на сайті також з'явилося повідомлення, що он-лайн трансляція з залів судів тимчасово

29 <http://www.ccu.gov.ua/stream>

30 <http://www.ccu.gov.ua/sites/default/files/docs/reglament.pdf>

31 <http://www.ccu.gov.ua/storinka/11-kvitnya-2018-r>

не здійснюється відповідно до положень статті 10 КАС України³².

Зазначимо також, що ВААС має додатково окремий сайт, не розташований на єдиному веб-порталі «Судова влада України», де й доступна можливість переглядати трансляцію з холів Суду та, у минулому, судових засідань.

ВААС також має канал у мережі YouTube³³, де розміщено багато корисної інформації про роботу суду та судової системи загалом, відеотрансляції з холів приміщення туди не дублюються, а також відсутній архів минулих судових засідань, що транслювались.

Є позитивні приклади використання трансляцій для забезпечення публічності діяльності й судових органів, наприклад Вищої ради правосуддя³⁴ та Кваліфікаційної комісії суддів України³⁵.

---

³² <http://www.vaas.gov.ua/onlajn-translyaci%D1%97-u-vaas/onlajn-translyaciya-u-zali-sudovix-zasidan-2/>

³³ <https://www.youtube.com/channel/UChcNK-IMZw5KJlxJl11adtg>

³⁴ <http://www.vru.gov.ua/>

³⁵ <https://vkksu.gov.ua/ua/>

1.7. Відгуки про механізм транслювання судових засідань технічними засобами судів.

Наведемо відгуки про механізм транслювання судових засідань технічними засобами судів від судді та учасників судових справ, що транслюються технічними засобами судів³⁶.

Що стосується завдань, що вирішуються самим процесом, то тут треба сказати, що в справах, які є значимі для суспільства, в справах, де судді, які беруть участь у їх розгляді, можуть перебувати під впливом якихось соціальних поглядів, міркувань, побажань, очікувань від судових рішень, відкритість судового процесу шляхом його прямої трансляції — це є захист усіх учасників процесу і запорука того, що рішення буде побудоване саме на тих доказах, на тих фактах, які кожний зможе почути в суді. Наприклад, вийшло рішення, хтось прочитав про покази, скажімо, потерпілого чи обвинуваченого, і в нього сумнів: «Чи дійсно він таке казав, чи суд не спаплюжив дійсний зміст, вклав свої акценти та на цьому побудував своє рішення». Продивившись відео судового засідання, що залишається у відкритому доступі, кожний переконується: «А таки-так, це повідомляли, суд надав оцінку і т.д.». Таким чином, це захист у таких справах для самих учасників процесу.

Судовий процес, в рамках якого вперше розпочата така трансляція, наочно демонструє, що сторони процесу: захист, обвинувачення, дійсно, входять в дискусію, в правові суперечки, емоційно

Сергій Дячук,
суддя Святошинського
районного суду м. Києва.

дещо напружені, але все в рамках ділового спілкування. Емоції прослідковуються. А чому? А тому, що вони мають бути переконливі не тільки для суду, хоча в першу чергу за законом для суду, але й для тих, хто слідує за даним процесом, а чи дійсно їх позиція така обґрунтована.

Ми вдячні, що ця система налагоджена, що вона працює. Це дозволяє не тільки спостерігати за процесом, а й працювати над процесом, оскільки є складнощі в деяких справах, де інформація не може бути зроблена на звук. Є відео (відеодоказ, що досліджується під час судового засідання — прим. ред.), а воно може бути

³⁶ Коментарі надаються відповідно до інтерв'ю, що проведені під час запису відеоролику від «Суд людською мовою», що можна переглянути за посиланням: <https://www.youtube.com/watch?v=TyO59verbuA>

ТРАНСЛЮВАННЯ СУДОВИХ ЗАСІДАНЬ

технічними засобами судів та їх коментування у рамках проекту «Суд людською мовою» як ефективні механізми захисту права на справедливий суд

мовчазним, ми всі побачили, а справа зтяжна, пройшов тиждень, питання: «А ви пам'ятаєте, що ви бачили?». Звичайно, нормальна людина, скаже, що ні: «Так, десь згадую, але деталі, вже не пам'ятаю». А ми це втратити не маємо права. Трансляція, яка існує, вона дозволяє працювати з цим матеріалом і його опрацьовувати вживу так, як воно було в суді. Для мене це щоденна робота — я працюю з тими матеріалами, що є в Інтернеті, мережі YouTube на порталі «Судова влада України», з тим щоб переглядати, переслуховувати, не втратити акцентів, уваги на певні моменти, які навіть за написаним текстом втрачають вже своє таке значення. Оскільки це суд, який триває вже багато часу, тому, безумовно, без такої інформації, яка залишається про суд наяву, фактично так не можливо було зробити. Також цим механізмом користується не тільки суд, але й сторони. Вони знайомляться з матеріалами справи, вони відслідковують знаходження усіх цих файлів на сайті, з тим щоб перевіряти фіксацію, журнали судового засідання, щоб порівняти з тим, що відбувалося насправді, оскільки це дуже просто перевірити. Це нас змушує бути більш обережнішими, більш уважнішими. Так і до всіх сторін можна сказати, що це є дієвим засобом контролю.

Олексій Донський
прокурор,
Генеральна прокуратура України,
Департамент спеціальних розслідувань.

Я вважаю, що ця ініціатива в будь-якому, випадку є дуже позитивною та ефективною, оскільки, по-перше, це дисциплінує сторони процесу, які, знаючи, що ведеться пряма трансляція, змушені краще готуватися, а головне — у процесі поводити себе з дотриманням вимог процесуального законодавства, мається на увазі не лише відверті порушення, але й в цитуванні норм закону. Це дійсно дисциплінує, оскільки показує рівень тих, хто в процесі виступає. Те саме стосується дисципліни Суду.

По-друге, у випадку забезпечення публічності процесу, підвищується довіра суспільства до того, що відбувається в суді. Люди, які власними очима можуть спостерігати за ходом судового процесу, у них не будуть виникати думки, що тут якийсь «договорняк» відбувається, що тут якісь домовленості, вони бачитимуть процес таким, який він є, так, як він проходить. Тих людей, які таким чином за судовим процесом спостерігають, вже неможливо буде ввести в оману з приводу того, що в суді було насправді. Особливо важливо, коли йдеться про

те, що виступає одна сторона чи інша і заявляє, що немає ніяких доказів, який сенс в цих фразах, якщо людина могла спостерігати процес, чи навіть якщо вона не дивилась процес в прямому ефірі, в подальшому повернутись і подивитись відео, і пересвідчитись, що це не так.

Важливий момент пов'язаний з тією диверсією, що вчинила ВРУ, інакше не можу сказати, прийнявши зміни до кримінального і кримінального процесуального закону, обмеживши право журналістів, обмеживши можливості прокурорів, слідчих пояснювати власне (це в першу чергу стосується, звісно, стадії досудового слідства) що відбувається у конкретних справах. Запит на це є, причому величезний. А ті зміни, які внесені, створюють ризик для кожного прокурора щодо наведення будь-яких даних, що стосуються слідства, не лише тих, які стосуються таємниці слідства, тому заміном коментаря прокурора може бути, власне, пряме висвітлення процесів, де прокурор не обмежений у висловленні своєї аргументації. Та інформація таким чином може бути донесена до суспільства.

Якщо виходити з практики, ті рішення, які ми вважаємо сумнівними, вони приймалися якраз тоді, коли журналістів та громадськості в процесі не було. Натомість, там, де ходить громадськість, там, де є камери, таких рішень принаймні обмаль, тому я сприймаю це виключно позитивно.

Трансляції технічними засобами судів – це елементи тієї ж публічності, тільки інша форма. От з цих міркувань, звісно, що ставлення до цього лише позитивне. Є певний такий процесуальний момент, він складний, але може стосуватись, будь-якого судового процесу. Мова йде про те, що свідки, які ще не допитані, не мають бути присутні фізично у залі судових засідань і не можуть чути, що відбувається, які показання дають інші особи, зміст процесу. Оце саме обмеження

в рамках публічного висвітлення страждає, однак я не думаю, що саме пряма трансляція чи висвітлення процесу журналістами, є тими факторами, які виключно ці наслідки створюють. Оскільки, по великому рахунку, будь-яка, особа, яка має бути присутньою у процесі, якщо б було потрібно свідка повідомити про хід процесу, вона б могла донести цю інформацію й іншим чином, тобто сама здійснювати якийсь запис.

Тобто сама ця норма легко виконувана, щоб забезпечити фізичну відсутність свідка, але складно виконувана в моменті забезпечення необізнаності свідка в тому, що відбувалось в процесі. Тому оцей мінус невеличкий, якщо говорити про баланс того, що позитивно і того, що, в принципі, може бути негативного, то він не впливає на загальну ситуацію і звісно, що ці трансляції потрібні.

Щодо використання відеоматеріалів трансляцій, то ми з колегами робимо виписки, але виписки – то одне, а от повернутись до того, як воно було сказано конкретно, – це зовсім інше. Не сумніваюсь, що при підготовці до дебатів ми обов'язково будемо переглядати ці трансляції, дивитись, що конкретно свідки говорили, що, де відбувалось, це в будь-якому випадку. Посилатись в одних судових засіданнях на інші, це має бути щось екстраординарне, наприклад коли одна сторона скаже щось прямо протилежне тому, що було в минулому засіданні, тоді ми можемо сказати, що ведеться запис, і всі можуть до цього запису повернутись і пересвідчитись в цьому.

ТРАНСЛЮВАННЯ СУДОВИХ ЗАСІДАНЬ

технічними засобами судів та їх коментування у рамках проекту «Суд людською мовою» як ефективні механізми захисту права на справедливий суд

Однією з основоположних засад судочинства є відкритість судового розгляду. І це є запорукою того, що справи будуть розглядатись об'єктивно і неупереджено. Тому що будь-яка закритість, особливо в юридичних процесах, призводить до того, що справа розглядається необ'єктивно і упереджено. Тому, якщо судовий розгляд можуть дивитись не тільки ті особи, які присутні в залі судового засідання, а й будь-хто, хто доєднається до розгляду справи через он-лайн трансляцію справи, зрозуміло, що це підвищує якість судового розгляду, і це також підвищує обізнаність самого українського суспільства з тим, як відправляється судочинство. Це дуже важливо, і це важливо навіть з тієї точки зору, що громадянам стає більше зрозуміло, як працює сама судова і правоохоронна судова система, тому що часто в ЗМІ потрапляє лише негативна інформація про роботу правоохоронних і судових органів, тому що, як правило, негативні новини поширюються набагато швидше. А тоді, коли пересічні громадяни, незалежні експерти, незалежні адвокати мають можливість спостерігати за судовими процесами, звичайними судовими процесами, тоді вони розуміють, що насправді не так багато негативу, особливо в роботі судових і правоохоронних органів.

Маркіян Галабала
адвокат

Як для професіонала, це також має велике значення, тому що фіксація судового розгляду відбувається різними способами. Відповідно до закону, як сторона процесу маю можливість після закінчення судового засідання взяти диск з аудіо записом і потім прослухати цей судовий запис. Он-лайн же трансляція, особливо якщо вона потім зберігається деось в хмарі, дає можливість більш повноцінно поглянути на той чи інший судовий процес, тому що візуальний образ того, як поведуться учасники цього процесу, дає більш повну картину. Я бачу, як емоційно реагують сторони, присяжні, судді адвокати сторони захисту, обвинувачення.

Відповідно, така он-лайн трансляція, вона, по-перше, дає можливість вживу спостерігати за цим процесом, побачити більш повнішу картину. Так само, коли мені потрібно відтворити певний епізод судового розгляду, можна потім підняти ці відеозаписи і віднайти те, що мені потрібно.

Правила, коли свідки не повинні були пересікатися між собою в судовому процесі, на жаль, можна було дотримуватись тоді, коли не були розвинуті достатньо

технології. І, справді, до 2000 року це правило дуже суворо дотримувалось, якщо свідок почув показання іншого свідка, відповідно, суд вже не мав права його допитувати і брати до уваги його показання як такі, що заслуговують на увагу. Це не тільки українська проблема. Особливо з розвитком он-лайн технологій ці питання необхідно узгоджувати і врегульовувати. Але я думаю, що зараз власне через наявність цієї он-лайн трансляції, все рівно цього свідка необхідно допитувати навіть з урахуванням того, що він чув показання іншої сторони. Вибачте, зараз технології настільки розвинуті, що свідок міг почути ці самі показання, перечитавши повідомлення в будь-яких ЗМІ. Ексклюзивність інформації, отриманої в судовому процесі вже не є настільки повноцінною, якою була 20 чи 30 років тому. Тому це питання необхідно врегулювати на рівні закону. Але ми не зможемо поставити будь-який процес, в тому числі кримінальний, в рамки, які не відповідають розвитку технологій, все сьогодні це вже є данина.

Розділ II.
Коментування
судових засідань
трансльованих
технічними
засобами судів.

Судове коментування є важливою складовою проекту «Суд людською мовою» та розпочато у 2015 році після початку транслявання судових засідань технічними засобами судів. Механізм коментування відеотрансляцій судових засідань був розроблений Ксенією Проконовою, партнером, керівницею

Практики управління конфліктами у ЮК «Юскултум» та Валерією Рибак, керівницею ГО «Вектор прав людини» у 2015 році. Транслявання судових засідань технічними засобами судів та їх коментування є взаємодоповнюваними механізмами, які слугують захистові права на справедливий суд.

Коментування судових засідань виконує такі завдання:

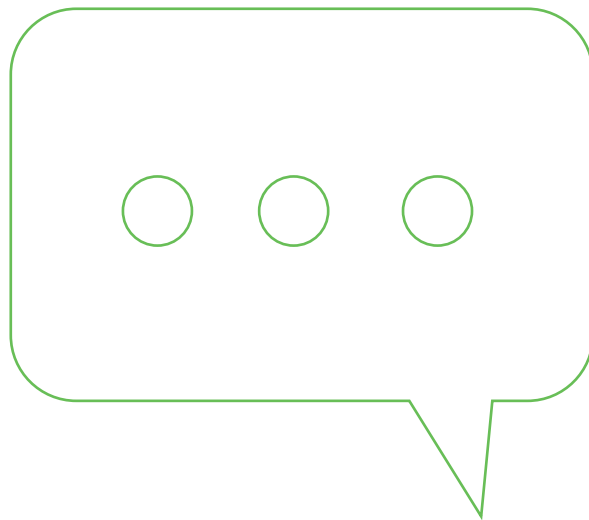
1. Підвищення правової обізнаності населення.
2. Підвищення довіри до суду.
3. Підвищення кваліфікації ЗМІ та сприяння формуванню судової журналістики.
4. Підвищення якості навчання студентів правничих професій.
5. Підвищення кваліфікації адвокатів, представників правоохоронної системи, працівників суду і суддів.
6. Зниження соціальної напруги, попередження конфліктних ситуацій у судах.
7. Формування культури конструктивного діалогу між представниками судів, органів судової влади та громадою.
8. Сприяння здійсненню судової реформи в Україні.

2.1. Основні види коментування «Суд людською мовою».

Основні види коментування «Суд людською мовою»:

- **Синхрон** – судовий коментатор коментує повне засідання в реальному часі, пояснюючи процесуальні аспекти здійснення судочинства зрозумілою мовою.
- **Огляд** – короткий підсумковий відеокоментар, що готує судовий коментатор за результатами судового засідання, детально його проаналізувавши.
- **Профільний огляд** – відеокоментар за результатами засідання/засідань, що присвячений певній проблематиці.

Усі коментарі можна переглянути на YouTube каналі «Суд людською мовою» (<https://www.youtube.com/channel/UCqjeimokzHuf4-v6TmfXZ5w>), соціальних мережах (<https://www.facebook.com/trialinsimplewords/>) та сайті (<http://hrvector.org/>)

2.2. Ким здійснюється судове коментування?

Фото 7. Під час тренінгу «Суд людською мовою: говоримо доступно про судові процеси» учасники отримують багато важливої інформації.

Коментування трансльованих судових засідань здійснюється **судовими коментаторами** «Суд людською мовою» — адвокатами, юристами та експертами в сфері судочинства, які мають достатню професійну юридичну освіту, кваліфікацію, репутацію, які пройшли навчання та відбір.

Щоб доєднатися до команди судових коментаторів «Суд людською мовою», необхідно пройти наступні кроки:

- Навчання.
- Підготовка пробного коментаря до обраного судового засідання (не в рамках навчання).
- Аналіз відеокоментаря тренерами проєкту «Суд людською мовою».
- Підписання зголошення судового коментатора «Суд людською мовою».

ТРАНСЛЮВАННЯ СУДОВИХ ЗАСІДАНЬ

технічними засобами судів та їх коментування у рамках проекту «Суд людською мовою» як ефективні механізми захисту права на справедливий суд

Фото 8. Програма тренінгу «Суд людською мовою: говоримо доступно про судові процеси» вдало поєднує теорію та практику.

Перше навчання судових коментаторів відбулось у 2016 році під час дводенного заходу із знаними правозахисниками, адвокатами. Зокрема у зустрічі взяли участь Аркадій Бущенко, Ксенія Проконова, Олена Сапожнікова, Олексій Задоєнко, Валерія Коломієць, Олександра Делеменчук, Олесь Курівчак, Олена Бондаренко, Валентин Бобруйко, Валерія Рибак та інші. Під час заходу розроблені принципи та основні правила коментування. Навчання проводилось спеціалістами у сфері комунікацій, PR, IT технологій.

У 2017–2018 роках проведено серію тренінгів для майбутніх судових коментаторів «Суд людською мовою» за підтримки американського народу, наданої через агентство США з міжнародного розвитку (USAID) в рамках Програми «Нове правосуддя».

Серед тренерів долучились такі професіонали своєї справи як, наприклад, Лариса Денисенко, адвокатка, правозахисниця, медійниця, ведуча Громадського радіо, Вадим Товстенко, режисер монтажу Нового Каналу, оператор, фотограф,

керівник «COURAGE Production», Ксенія Проконова, партнер, керівниця Практики управління конфліктами у ЮК «Юскутум», Валерія Рибак, керівниця ГО «Вектор прав людини». На тренінгах своїм досвідом також ділились судові коментатори «Суд людською мовою»: Валерія Коломієць, Віктор Пальнюк.

Програма тренінгу складалась як з теоретичних блоків, так і переважно з практичних частин. Учасники детально ознайомились з діяльністю проекту «Суд людською мовою», правилами та принципами судового коментування; спільно з тренерами з'ясовували, якою ж є комунікація для адвокатів, юристів, експертів у сфері права; дискутували про те, як не порушувати адвокатську етику під час судового коментування. Попередній досвід коментування «Суд людською мовою», основні виклики для судового коментатора були представлені самими судовими коментаторами. Учасників ознайомлено з технічною стороною створення судових коментарів, як можна зняти якісне відео самостійно та з досвідом «перекладу» складних юридичних

термінів на зрозумілу для пересічного громадянина мову. А головне – учасники записували свої перші судові коментарі, які детально обговорювались тренерами та учасниками заходу на предмет якості подання змістовної та виконання технічної частин. Учасники тренінгу отримали сертифікати, що є також однією з підстав продовження участі в проекті.

Поза тренінгом учасники самостійно опрацьовують отриманий досвід та записують судовий коментар засідання у самостійно обраній судовій справі, що транслюється на YouTube – каналі «Судова влада України». Надіслане відео переглядається тренерами та представниками проекту «Суд людською мовою», у разі дотримання принципів, правил коментування окреслених далі, а також достатньої якості відео, воно оброблюється режисером монтажу та опубліковується на інформаційних ресурсах «Суд людською мовою», ГО «Вектор прав людини», поширюється серед медіа. Дякуємо журналістам видання «Український Тиждень» Андрію Голубу та Станіславу Козлюку, які під час та поза тренінгом надали відгуки на відеокоментарі учасників щодо доступності викладення матеріалу, того, наскільки така форма подачі буде цікава для представників медіа, надали практичні поради для майбутніх роликів.

Важливим моментом долучення є підписання зголошення судового коментатора «Суд людською мовою», чим людина підтверджує свою участь в проекті та зобов'язується дотримуватись визначених правил та принципів під час судового коментування. Із текстом оголошення можна ознайомитись у додатку 8.

2.3. Принципи та правила коментування «Суд людською мовою».

Принципи коментування «Суд людською мовою»:

- **Незалежність та об'єктивність.** Судовий коментатор однаково звертає увагу на порушення та позитивні аспекти в роботі та поведінці усіх учасників судових процесів та суддів. Судовий коментатор має уникати конфлікту інтересів (суперечність між особистими інтересами та професійними обов'язками, що може вплинути на коментування). Судовий коментатор не може бути учасником процесу. Коментатор не може керуватися вказівками інших осіб в процесі коментування. Коментатор може відмовитися коментувати судовий процес у регіоні, де працює та/чи проживає.
- **Нейтральність.** Коментування не має підтримувати сторону захисту чи обвинувачення.
- **Аполітичність.** Коментуючи, коментатор повинен відмовитись від політичної символіки, що вказує на будь-які симпатії до тієї чи іншої політичної сили. Також він повинен відмовитися від будь-яких політичних оцінок всіх сторін, звертаючи увагу тільки на букву та дух Права.
- **Недискримінація.** Відмова від дискримінаційних висловлювань під час коментування, відсутність демонстрації особистих вподобань до окремих людей або груп людей.

Правила коментування «Суд людською мовою»:

- **Професіоналізм.** Судовий коментатор — людина, яка має достатню професійну юридичну освіту, кваліфікацію, репутацію. Коментатор проходить навчання в рамках ініціативи «Суд людською мовою». Спочатку кандидат коментує один з записів будь-якого засідання, на підставі чого він може бути допущений до публічного коментування. Судовий коментатор дотримується правил адвокатської етики. Якщо судовий коментатор є адвокатом, він несе відповідальність у зв'язку з адвокатською присягою. Судовий коментатор відповідає за власні коментарі, проект може не поділяти професійну думку коментатора.
- **Невтручання в судовий процес.** Судовий коментатор роз'яснює процесуальні аспекти судового процесу та не вдається до оціночних суджень щодо правильності і своєчасності дій сторін та суду, але може робити висновки щодо відповідності таких дій закону та їхнього процесуального значення.
- **Ініціювати коментування** може сам судовий коментатор (він може просити інших коментаторів у разі наявності конфліктів інтересів), а також Рада проекту «Суд людською мовою», за зверненням громадян.

- **Безоплатність здійснення коментування.** Судовий коментатор не отримує плати за коментування, але може, наприклад, безкоштовно проходити навчання, брати участь у навчальних заходах, поїздках в межах України та за кордон, що організовані проектом «Суд людською мовою» та партнерськими проектами.
- **Перед коментуванням коментатор повідомляє координатора «Суд людською мовою»** для вирішення організаційних та технічних питань.
- **Коментатор не має права доступу до прямого завантаження на YouTube каналі «Суд людською мовою».** Рада «Суд людською мовою» здійснює моніторинг контенту, підготовленого судовими коментаторами.
- **Коментатор не вживає образливу лексику** під час коментування.
- **Коментатор не озвучує рекламні повідомлення.** Інформація про місце роботи може міститися у дисклеймері на відео, в представленні судового коментатора, інформації про судового коментатора на сайті ГО «Вектор прав людини». В інформаційних матеріалах «Суд людською мовою» може міститися інформація про донорів, які надають допомогу.

Правила взаємодії із судом:

- Судові коментатори не входять до складу суду і не виконують функції прес-служби суду України.
  - Судовий коментатор/проект має право повідомити суд про здійснення коментування трансляції у дусі співпраці.
  - Коментатори повинні утримуватись від оцінок особистостей суддів та працівників суду. При цьому коментатори можуть надавати обґрунтований аналіз судових рішень.
  - Експерти повинні коментувати лише те, що стосується процесу — те, що є в кадрі та/або має значення для перебігу судового засідання.
- В рамках проекту заплановане продовження розширення команди судових коментаторів «Суд людською мовою». Проект «Суд людською мовою» пропонує:**
- Ведення відео-блогу про судові процеси на платформі проекту «Суд людською мовою».
  - Опрацювання відео-коментарів професійним — режисером монтажу.
  - Поширення відео-коментарів у медіа.
  - Залучення до навчальних, експертних та інших заходів проекту «Суд людською мовою» та заходів партнерів.
  - Залучення до поширення методик судового коментування.
  - Спільні дії для забезпечення права на справедливий суд та правового просвітництва.

2.4. Відгуки про коментування судових засідань трансльованих технічними засобами судів

«Судове коментування – це новий напрям юридичної професії чи, навіть, мистецтво. „Чому так претензійно?!» Спитаєте Ви. Все просто: не кожен юрист чи адвокат зможе стисло та зрозуміло розказати, що ж відбулося в судовому засіданні, чому сторони так діяли, і як це вплине на справу.

Останнім часом відбувається багато резонансних справ, за якими слідкує суспільство. „Експерти“ на телебаченні не дають розуміння процесу розгляду справи, а концентруються на „емоційній“ складовій для шоу.

Саме через нерозуміння процедур, термінів та дій учасників процесу у більшості випадків викликає у спостерігачів агресію.

Мені як адвокату важливо доносити свою думку, щоб слухачі розуміли, „про що я“. Тому я вирішив взяти участь у тренінгу „Суд людською мовою“. Саме з цього дня став судовим коментатором.

Як я писав вище, судове коментування – це новий вид юридичної професії, тому ми, судові коментатори, на практичному досвіді знаходимо алгоритми, правила та принципи судового коментування.

Коментуванню передує вибір справи. Алгоритм простий: заходиш на сайт „судова влада“ у розділі „он-лайн трансляції судових засідань“, обираєш цікаву тематику справи та вільну у своєму графіку дату, оскільки для коментування актуальні „свіжі“ справи.

В практиці мого коментування мінімально засідання тривало 6 хвилин, а от максимально – 4 години.

Віктор Пальнюк
адвокат, судовий коментатор
«Суд людською мовою».

І у кожній із справ, як показує досвід, судовий коментатор акцентує увагу на 2–3 тезах чи процесуальних діях.

Важливим „винаходом“ судового коментування є сценарний план. Сценарій виступу полегшує обробку коментаря, оскільки відео монтують, описують для Інтернету короткий зміст справи. Працює ціла команда фахівців, за що їм окрема подяка за підтримку та професійні поради.

Наступним нововведенням є використання словника термінів, де є можливість „людською мовою“ розтлумачити пересічному громадянину юридичну мову.

Під час коментування виникає і ряд труднощів, які впливають на тривалість роботи з коментарем. Наприклад,

погана якість запису засідання (чи звуку) впливає на кількість переглядів засідання. Мінімум два рази по 4 години, от і весь робочий день пройшов, а ти тільки переглянув відео і виділив 2-3 основних моменти із засідання.

Хочу зауважити, що судові коментатори – волонтери, які у вільний від основної діяльності час працюють над коментарями.

Маю надію, що спільними зусиллями разом із командою введемо судове коментування на професійний рівень».

Надія Малачли

адвокатка, судова коментаторка «Суд людською мовою»

Мабуть, не відкрию нічого нового, коли скажу, що у пересічній людини суд викликає неоднозначне, частіше скептичне ставлення, а інколи навіть створюється хибне уявлення про те, що відбувається в залах судових засідань.

Таке явище не є дивним з огляду на те, що людина, яка не володіє юридичними знаннями, навряд чи зрозуміє істинний сенс цих речей.

Але попри це не можна не відмітити, що останнім часом суспільство стає більш активним та бажає бути інформованим про те, що відбувається в судовій владі.

Тому, на мою думку, роз'яснення зрозумілою мовою про розгляд соціально значущих судових справ є дієвим кроком на шляху створення якісної комунікації між судом та громадськістю, що сприятиме відновленню довіри громадян до суду та в цілому підвищенню рівня прозорості судової влади.

Ось чому я вирішила приєднатись до спільноти судових коментаторів.

ТРАНСЛЮВАННЯ СУДОВИХ ЗАСІДАНЬ

технічними засобами судів та їх коментування у рамках проекту «Суд людською мовою» як ефективні механізми захисту права на справедливий суд

До питання реформування судової системи наразі прикута увага не тільки професійних юристів, але й багатьох свідомих громадян України. На цьому етапі вбачається важливим показати особам без юридичної освіти реальну дію принципів гласності та відкритості судового процесу, а також, що є не менш важливим, – доступність правосуддя для кожної особи. Вважаю, що підвищення рівня правової культури та освіченості населення є важливим етапом у побудові громадянського суспільства.

Юлія Кабенюк

адвокатка,
викладачка кафедри галузевих
правових наук КУП НАН України.

Суди функціонують, у першу чергу, для людей. Але доводиться констатувати, що людям без юридичної освіти непросто сприймати інформацію про судові процеси, оскільки юридична мова перевантажена складною професійною лексикою. Часто через незнання люди просто бояться звертатися до суду, оскільки всі ми боїмося невідомого. Вважаю, що справді професійний юрист має вміти не лише спритно оперувати юридичною термінологією у колі своїх колег, але і вміти пояснити суть юридичних процесів «простою людською мовою».

Ірина Бутирська

адвокатка, кандидат юридичних наук

Колись я, як і багато інших людей, думав, що суд – це репресивна силова машина, яка тільки і робить, що ламає долі. Такий стереотип, на жаль, вбудований у нашу свідомість з радянських часів. Мені вдалося змінити уявлення, зрозумівши, що суд – це інституція, яка може забезпечувати державність та захист прав та інтересів людини. Дійсно, органи судової влади в Україні далеко не ідеальні, але чи зможуть вони стати кращими, якщо між Судом і Громадянином велика комунікаційна прірва? Хочу, щоб ця прірва була подолана, тому я тут.

Микита Андрєєв
правозахисник,
голова Молодіжної
правозахисної агенції

Додатки

Додаток 1

МЕМОРАНДУМ ПРО СПІВПРАЦЮ

між

Радою суддів України

та

Громадською організацією «Вектор прав людини»

Керуючись Конституцією України, Законами України «Про громадські об'єднання», «Про судоустрій і статус суддів», міжнародними договорами та основними принципами ефективної взаємодії влади та громадськості, усвідомлюючи необхідність спільних дій, спрямованих на створення партнерських відносин між громадою та органами державної влади. Враховуючи попередній успішний досвід співпраці та задля його продовження, Рада суддів України (далі - РСУ) з однієї сторони, та громадська організація «Вектор прав людини» (далі – ГО «Вектор прав людини») – з іншої (далі – Сторони), уклали цей Меморандум про партнерство та співробітництво для досягнення зазначених нижче цілей на засадах об'єднання можливостей Сторін.

I. Загальні положення

Метою підписання Меморандуму є втілення ефективних форм співпраці для:

1. сприяння забезпеченню права на справедливий суд, запобіганню правопорушенням у судовому процесі;
2. здійснення просвітницької роботи серед широкого кола населення, майбутніх та теперішніх професійних кадрів у сфері юстиції для підвищення рівня правової освіти та культури;
3. підвищення рівня довіри до судів та судової гілки влади загалом;
4. сприяння судовій реформі в Україні;
5. підвищення рівня відкритості та гласності судового процесу;
6. створення додаткового інструменту моніторингу якості правосуддя як для громадськості, так і для органів судової влади та прокуратури;
7. формування довіри, пониження «градусу конфліктності» під час судових засідань;
8. поширення використання інтернет-технологій як інструменту інформування широких верств населення про діяльність судів, підвищення рівня правової освіти та культури.

З метою реалізації цього Меморандуму Сторони співпрацюють з таких питань:

1. розробки та впровадження механізму застосування трансляції судових процесів за допомогою технічних засобів суду на офіційному каналі на YouTube «Судова влада України».
2. обмін інформацією з питань співпраці в рамках Меморандуму, за винятком інформації, розголошення, використання або передача якої обмежена відповідно до законодавства;
3. організації та проведення роз'яснювальної, навчальної та консультативної роботи, спільних заходів з питань, що становлять взаємну заінтересованість у рамках Меморандуму.

II. Зобов'язання Сторін

1. Реалізуючи право на відкритість, гласність судового процесу сторони сприятимуть організації та проведенню трансляції судових процесів, за допомогою технічних засобів суду на офіційному каналі на YouTube «Судова влада України», перш за все, звертаючи увагу на їх резонансність, суспільне значення та думку сторін процесу.
2. Трансляції судових засідань можуть здійснюватися у випадках відсутності обмежень, що передбачені чинним законодавством.
3. Коментування трансляцій судових засідань в живому часі або у записі в рамках проекту «Суд людською мовою», здійснюється з дотриманням принципів та правил:
  - *Незалежність та об'єктивність.* Коментатор судових процесів всебічно висвітлює судовий процес, однаково звертає увагу на дотримання/порушення правил поведінки у суді, дотримання/недотримання вимог процесуального законодавства, що регулює судовий процес. Коментатор має уникати конфлікту інтересів (суперечність між особистими інтересами та професійними обов'язками, що може вплинути на коментування). Адвокат, який приймав участь у процесі, або який входить до адвокатського об'єднання, члени якого приймали участь у судовому процесі, не може коментувати цей судовий процес. Не може бути коментатором і будь-який інший учасник процесу. Коментатор не може керуватися вказівками інших осіб в процесі коментування. Коментатор може відмовитися коментувати судовий процес у регіоні, де працює та/чи проживає.
  - *Нейтральність.* Коментування не має підтримувати сторону захисту чи обвинувачення.
  - *Аполітичність.* Коментуючи судовий процес коментатор повинен відмовитись від політичної символіки, що вказує на будь-які симпатії до тієї чи іншої політичної сили. Також він повинен відмовитися від будь-яких політичних оцінок всіх сторін, звертаючи увагу тільки на букву та дух Права.
  - *Недискримінація.* Відмова від дискримінаційних висловлювань під час коментування, відсутність демонстрації особистих вподобань до окремих людей або груп людей.

- *Професіоналізм.* Судовий коментатор - особа, яка має професійну юридичну освіту, високу професійну репутацію. Коментатор проходить навчання в рамках ініціативи «Суд людською мовою». Якщо судовий коментатор є адвокатом, він несе відповідальність у зв'язку з адвокатською присягою. Коментатор відповідає за власні коментарі, ініціатива може не поділяти професійну думку коментатора.
4. Відеозаписи судових трансляцій та записи із коментарями учасників проекту «Суд людською мовою» залишаються у відкритому доступі в мережі Інтернет.
  5. Сторони узгоджують програми проведення спільної масово-роз'яснювальної, навчальної та консультативної роботи, спільних заходів з питань, що становлять взаємну заінтересованість у рамках Меморандуму.

III. Прикінцеві положення

Сторони зобов'язуються підтримувати ділові контакти та вживати всіх необхідних заходів для забезпечення ефективності та розвитку ділових зв'язків, сприяти розвитку інших форм співробітництва для досягнення зазначених у Меморандумі цілей.

Цей Меморандум є передумовою і підставою для укладення, якщо Сторони визнають за необхідне, планів спільних дій.

Дія Меморандуму продовжується до моменту, доки Сторони зацікавлені у співробітництві. Зміни та доповнення до цього Меморандуму вносяться за взаємною письмовою згодою Сторін.

Сторони домовляються, що умови цього Меморандуму не є конфіденційними та можуть надаватися заінтересованим третім особам у разі необхідності.

Меморандум укладено у двох примірниках, кожний з яких має однакову юридичну силу: по одному примірнику для Ради суддів України та громадської організації «Вектор прав людини».

29 листопада 2016 року

м. Київ

Заступник голови Ради суддів України

Богдан Сильвестрович Моніч

Директор ГО «Вектор прав людини»

Валерія Валеріївна Рибак

ДЕРЖАВНА СУДОВА АДМІНІСТРАЦІЯ УКРАЇНИ
ДСА України

вул. Липська, 18/5, м. Київ, 01601, тел. 277-76-86, факс 277-76-11,
e-mail: inbox@court.gov.ua, web: <http://www.dsa.court.gov.ua>, код ЄДРПОУ 26255795

14.03.2016 № 15-1924/16

**Головам апеляційних,
апеляційних спеціалізованих,
місцевих спеціалізованих судів**

**Начальникам
територіальних управлінь
Державної судової
адміністрації України**

*Про можливість он-лайн трансляції
судових засідань по справах,
які мають значний суспільний інтерес*

З метою здійснення он-лайн трансляції судових засідань по справах, які мають значний суспільний інтерес, державним підприємством "Інформаційні судові системи" (далі – Підприємство) на веб-сторінці суду веб-порталу "Судова влада України" реалізовано механізм оприлюднення анонсу та розміщення он-лайн трансляцій у вигляді банерів з посиланням на офіційний канал на Youtube "Судова влада України".

Здійснювати он-лайн трансляцію судового засідання можливо за умови дотримання таких правил.

1. Не пізніше ніж за три робочих дні до проведення судового засідання направити на електронну адресу Підприємства inbox@ics.gov.ua офіційного листа суду з заявкою на підключення відеотрансляції судового засідання з зазначенням у ньому:

- 1) єдиного унікального номера справи;
- 2) інформації про справу (назва сторони в справі, суть позову, стаття обвинувачення тощо) — не більше 50 символів;
- 3) дати та часу, на які призначено трансляцію;
- 4) номер телефону та ПІБ особи, відповідальної за технічне забезпечення трансляції в суді.

2. Назва трансляції формується у форматі:

- 1) засідання "дата_засідання", справа;
- 2) № "єдиний_унікальний_номер_справи": "інформація_про_справу".

3. Технічне проведення відеотрансляції судових засідань має бути дотримано судом шляхом:

1) проведення судового засідання лише в залі, обладнаному системою відеоконференцзв'язку;

2) попередження судом сторін та учасників судового процесу про необхідність розмовляти в мікрофон.

Після отримання листа суду спеціалісти Підприємства здійснюють заходи щодо тестування он-лайн трансляції та створення відповідного банера на веб-сторінці суду веб-порталу "Судова влада України".

Усі проведені он-лайн трансляції можливо переглянути на офіційному каналі на Youtube "Судова влада України" за посиланням: <https://www.youtube.com/channel/UCFDRcAmACu5ljF-YUMGctnA>.

Зазначена в листі інформація надсилається для врахування та подальшого використання в роботі.

Начальникам територіальних управлінь Державної судової адміністрації України довести цей лист до відома місцевих загальних судів.

В.о. Голови Державної
судової адміністрації України

О. Булка

ДЕРЖАВНА СУДОВА АДМІНІСТРАЦІЯ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО
«ІНФОРМАЦІЙНІ СУДОВІ СИСТЕМИ»

вул. Плещевська, 10 м. Київ, Україна, 03045, e-mail: inbox@ies.gov.ua,
тел., факс: (044) 207-35-60, (044) 207-35-40, код згідно ЄДРПОУ 34614292

24.04.2018 № 1668/18-Вух
на № 14-04 від 18.04.2018

Директору
ГО «Вектор прав людини»
Рибак В.В.

відділення зв'язку №50, а/с 112, м. Київ,
04050
e-mail: info@hrvector.org
e-mail: trialinsimplewords@gmail.com

Шановна Валеріє Валеріївно!

У відповідь на Ваш лист від 18 квітня 2018 року №14-04, державне підприємство «Інформаційні судові системи» (далі Підприємство), в межах компетенції надає інформацію щодо узагальнення практики проведення трансляцій судових засідань технічними засобами судів.

Підприємством, як адміністратором офіційного веб-порталу «Судова влада України», здійснюється технічний супровід онлайн-трансляцій судових засідань на Youtube каналі «Судова влада України».

На сьогодні Підприємством одночасно може проводитися до шести онлайн-трансляцій судових засідань на Youtube каналі «Судова влада України», що цілком відповідає заявленій кількості звернень від судів на проведення онлайн-трансляцій судових засідань. Гранична кількість одночасних онлайн-трансляцій обумовлюється технічними факторами та може бути збільшена у випадку розширення матеріально-технічної бази Підприємства.

За наявними у Підприємства даними з ініціативи Державної судової адміністрації України було додатково обладнано системою відеоконференцзв'язку 208 залів судових засідань протягом 2016 року та 353 зали судових засідань судів України протягом 2017 року. Відповідно, збільшилася кількість проведення процесуальних дій у режимі відеоконференції та трансляцій судових засідань до мережі Інтернет.

Варто зазначити, що станом на поточний період систему відеоконференцзв'язку з можливістю проведення судових засідань в режимі відеоконференцзв'язку та трансляції судових засідань до мережі Інтернет впроваджено у всіх місцевих та апеляційних судах України. Оновлення переліку судів, у яких впроваджено систему відеоконференцзв'язку відбувається за наявності потреби та відповідної інформації про зміни у переліку.

Додатково повідомляємо, що онлайн-трансляції судових засідань зберігаються тільки на Youtube каналі «Судова влада України», із розміщення відповідних посилань на зазначені трансляції на веб-порталі «Судова влада України» в розділі «Судові засідання онлайн», та з можливістю пошуку здійснених та запланованих трансляцій судових засідань.

З повагою

В. о. генерального директора

Франчук Олександр Вікторович
(044) 207-35-30

В. Калуга

Додаток 4

ДЕРЖАВНА СУДОВА АДМІНІСТРАЦІЯ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО
«ІНФОРМАЦІЙНІ СУДОВІ СИСТЕМИ»

вул. Плещеева, 10, м. Київ, Україна, 03045, e-mail: inbox@ics.gov.ua,
тел., факс: (044) 207-35-60, (044) 207-35-40

23.11.2017 № 5028/17-Київ
на № 26-11 від 21.11.2017

Директору ГО «Вектор прав людини»
Рибак В.В. ✓

відділення зв'язку №50, а/с 112, м. Київ,
04050

копія:

Голові Ленінського районного
суду м. Харкова
Бондаренко В.В.

вул. Полтавський шлях, 20, м. Харків, 61052

Голові Ради суддів України
Сімошенко В.М.

Голові Державної судової
адміністрації України
Холодною З.В.

Шановна Валеріє Валеріївно!

У відповідь на Ваш лист від 21 листопада 2017 року №26-11, державне підприємство «Інформаційні судові системи» (далі Підприємство), в межах компетенції повідомляє про те, що здійснило необхідні заходи для онлайн-трансляції судового засідання 15 листопада 2017 року об 14:30, по розгляду справи № 646/12397/14-к за обвинуваченням Штепи Нелі Ігорівни.

Необхідно зазначити, що за вчасне вмикання камер та звуку, зокрема після перерв у судовому засіданні під час онлайн-трансляції судового засідання відповідає відповідальна особа за технічне забезпечення трансляції в Ленінському районному суді м. Харкова. Підприємство не має технічної можливості контролювати вчасне вмикання камер та звуку під час онлайн-трансляції судового засідання, зокрема після перерв у судовому засіданні.

Звертаємо Вашу увагу на те, що збереження відео онлайн-трансляцій судових засідань на Youtube каналі «Судова влада України» відбувається в автоматичному режимі, в форматі визначеному компанією Youtube, а саме - mp4. Підприємство не має технічної можливості змінювати визначені формат відео та кодек на Youtube каналі «Судова влада України».

За необхідності, можливо самостійно завантажити відео онлайн-трансляцій судових засідань з Youtube каналу «Судова влада України» та конвертувати у необхідний формат сторонніми засобами.

З повагою

В. о. генерального директора

Д. Дубінко

Франчук Олександр Вікторович
(044) 207-35-30

Додаток 5

Солом'янському районному суду м. Києва
 Головуючому судді _____
 суддям: _____,

АДВОКАТ МУСАТЕНКО ВІТА СЕРГІЙВНА
 03037, Київ — 037, а/с 104
 073409 7177
 v.musatenko@gmail.com

В інтересах потерпілих:

Справа № _____
 Судове засідання _____ року о _____

КЛОПОТАННЯ

_____ буде розглянута справа _____ (далі за текстом — Справа), де потерпілими є 15 осіб. Розгляд даної справи є суспільно важливим, оскільки виклад фактичних обставин (фабула) кримінального провадження Справи _____ є ідентичною іншому кримінальному провадженню _____, що розслідується слідчим Слідчого управління ГУ НП у м. Києві _____ де станом на 01.04.2018 року потерпілими вже визнано 280 осіб. В судові засідання під час розгляду даної справи в Солом'янському районному суді м. Києва кожного разу приходять родичі, які зацікавлені в швидкому, справедливому та відповідно до вимог чинного законодавства розгляді справи та як можуть за допомогою плакатів, благань, та мирних зібрань намагаються привернути уваги суду до цієї справи, а також приходять прибічники обвинувачених, і на жал, не всі такі зустрічі відбуваються мирно та без кровопролиття. На останньому судовому засіданні — судовий зал № 2 не зміг вмістити всіх зацікавлених в розгляді справи осіб.

Інформація про дану Справу неодноразово була висвітлена в засобах масової інформації:

- https://ua.censor.net.ua/news/421067/shemu_verbuvannya_ukrayintsiv_dlya_roboty_narkokuryeramy_v_rosiyi_rozrobyly_v_stinah_fsb_kryshchenko
- <http://tyzhden.ua/Society/200261>
- <https://www.youtube.com/watch?v=80gSim4lrWc>
- <https://hromadskeradio.org/news/2017/08/05/sprava-ukrayinskyh-narkokuryeriv-ye-nadiya>
- <https://www.radiosvoboda.org/a/28596057.html>
- <http://tyzhden.ua/Society/198341>
- <http://bit.ly/2Lmqh7L>
- <http://bit.ly/2Jc6lYs>

та інші публікації, що свідчать про те, що суспільний інтерес до цієї справи не припиняється, вже більше ніж рік. Українське суспільство та майже півтисячі батьків потерпілих, які проживають по всій території України, та не мають можливості приїхати в Київ на судові засідання, чекають на справедливий розгляд справи. Керуючись вище викладеним,

ПРОШУ:

Продовжувати здійснювати он — лайн трансляцію судових засідань кожне судове засідання, по справі _____ (кримінальне провадження № _____), яке має суспільний інтерес, державним підприємством «Інформаційні судові системи» на веб-сторінці суду веб –порталу «Судова влада України».

Адвокат

Мусатенко В.С.

(Копії договорів .. ордеру, свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю є в матеріалах справи, оскільки надавались разом з клопотанням, які знаходяться в том __стр.____).

Додаток 6

Кримінальне провадження № 42015220080000130
Справа № 756/10850/16-к
Провадження № 1-кп/752/230/17

Судді Голосіївського районного суду
міста Києва
пану Рудіку І.В.

адреса: вул. Полковника Потехіна, б. 14 «А», м. Київ,
03127;
тел.: +380442597110; e-mail: inbox@gl.ki.court.gov.ua

Захисник: Адвокат Лапін Олександр Олександрович,
Свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю
№ 3568 від 06.10.2010 року, ордер серії КВ № 230290 від
10.04.2018р.
адреса: Адвокатське бюро «Адвокат Олександр Лапін»,
вул. Глибочицька, б. 17, офіс 326, м. Київ, 04050;
тел.: +380674074425; e-mail: o.lapin@icloud.com

в інтересах

Обвинувачена: Громадянка Російської Федерації
Леонова Анастасія Олександрівна,
за ч. 1 ст. 258-3; ч. 1 ст. 14, ч. 3 ст. 28, ч. 2 ст. 258;
ч. 3 ст. 28, ч. 1 ст. 263 КК України

К Л О П О Т А Н Н Я
про трансляцію засідань суду

Голосіївським районним судом міста Києва розглядається справа №756/10850/16-к (кримінальне провадження № 42015220080000130) за обвинуваченням громадянки Російської Федерації Леонової Анастасії Олександрівни за ч. 1 ст. 258-3; ч. 1 ст. 14, ч. 3 ст. 28, ч. 2 ст. 258; ч. 3 ст. 28, ч. 1 ст. 263 КК України.

Справу призначено до судового розгляду **на 16.04.2018р. об 11:30.**

Вважаю, що розгляд цієї справи має великий суспільний інтерес в Україні. За подіями у кримінальному провадженні з 2015 року уважно слідкують ЗМІ.

Зокрема, про це свідчать такі публіцистичні матеріали, загальнодоступні у мережі Інтернет (роздрукування додається до цього клопотання):

1. 2016 рік - Стаття «Загадки «Лесника» на веб-сайті «Радіо Свобода» за веб-посиланням: <https://www.svoboda.org/a/28059030.html>
2. 2017 рік - Стаття «Обвиняемая в терроризме: как движется в Украине дело россиянки Анастасии Леоновой», доступна на веб-сайті «Громадське» за веб-посиланням: <https://ru.hromadske.ua/posts/delo-anastasii-leonovoj>
3. 2018 рік - Стаття «Лесник» и его группа: Вопросов больше, чем ответов» на веб-сайті «Донецкие новости» за веб-посиланням: <https://dnews.dn.ua/news/671660>

Державна судова адміністрація України повідомила про можливість онлайн трансляцій судових засідань по справах, що мають значний суспільний інтерес, власними технічними засобами суду своїм листом №15-1924/16 від 14.03.2016 року (ксерокопія листа додається до цього клопотання).

Згідно до змісту ухвали Голосіївського районного суду міста Києва від 19.10.2017р., судові засідання по справі не є закритими.

Додаток 7

Суддя Смик С.І.

01010, м. Київ, пров. Хрестовий, 4
inbox@pc.ki.court.gov.ua

Копія:

**Голові Печерського районного суду м. Києва
Козлову Р.Ю.**

01601, м. Київ, вул. Хрещатик, 42-А

**Голові Ради суддів України
Сімошенко В.М.**01016, м. Київ, вул. Липська, 18/5
davidenko@court.gov.ua**Начальнику Управління інформації та забезпечення
комунікаційної діяльності Вищої ради правосуддя
Лисенко О.М.**вул. Студентська, 12-а
м. Київ, Україна
04050
press@vru.gov.ua**В. о. начальника відділу Державної судової адміністрації
України, прес-служби органів суддівського
самоврядування
Пастуховій В.М.**01601, м. Київ, вул. Липська, 18/5
pressoffice@court.gov.uaНазва організації, ПІБ відповідальної особи /
або ПІБ людини від кого направляється звернення.

Поштова адреса: _____

електронна адреса: _____

телефон: _____

З В Е Р Н Е Н Н Я

У провадженні Печерського районного суду м. Києва знаходиться кримінальна справа № 757/638/15-к за обвинуваченням Медвіда Олександра Яновича у вчиненні злочину передбаченого ч.2 ст. 146 КК України, а саме викрадення Юрія Вербицького та Ігоря Луценка. У результаті якого Юрія Вербицького було вбито.

Дане провадження стосується резонансного злочину скоєного під час Революції Гідності та проти учасників Революції Гідності, а саме викрадення Юрія Вербицького та Ігоря Луценка, вбивство Юрія Вербицького. Цей злочин набув широкого суспільного розголосу, а дане провадження стало одним із резонансних процесів у справах злочинів, скоєних проти учасників акцій протесту листопада 2013 – лютого 2014 рр. Воно має велике суспільне значення та представляє значний суспільний інтерес, адже за процесом слідкують громадяни не тільки з міста Києва а і з інших частин України.

Для _____ (назва організації/ ПІБ людини від імені якої направляється звернення) як і для кожного небайдужого до подій Революції Гідності, важливим є відстеження перебігу судових засідань у даній справі, що можливо забезпечити за допомогою трансляції судового засідання технічними засобами судів.

Право на публічне слухання засноване на концепції відкритого і прозорого правосуддя, підвалини якої були закладені у Конституції України 1996 року, а положення знайшли свій розвиток у конституційних змінах та новій редакції Закону України «Про судоустрій та статус суддів» від 2 червня 2016 року. В той же час, норми, що закріплюють і відображають зазначену концепцію, служать важливою гарантією інтересів окремих осіб і суспільства в цілому. Проведення публічних (відкритих) слухань допомагає забезпечити прозорість і сумлінність судового процесу і запобігти потенційним зловживанням у ході судового процесу. Контроль за судовим процесом з боку громадськості має заохотити суддів і суди діяти неупереджено і професійно, стимулювати свідків говорити правду, а також сприяти підтримці громадської довіри до системи правосуддя.

Відповідно до ч. 3 ст. 11 ЗУ «Про судоустрій та статус суддів» від 3.06.2016 року, розгляд справ у судах відбувається відкрито, крім випадків, установлених законом. У відкритому судовому засіданні мають право бути присутніми будь-які особи. Частина 4 вказаної статті наголошує, що особи, присутні в залі судового засідання, представники засобів масової інформації можуть проводити в залі судового засідання фотозйомку, відео- та аудіозапис з використанням портативних відео- та аудіотехнічних засобів без отримання окремого дозволу суду, але з урахуванням обмежень, встановлених законом. **Трансляція судового засідання здійснюється з дозволу суду.**

Реалізація права на он-лайн трансляцію судового процесу, суттєво зменшить очевидні претензії до судової влади, надасть можливість всім активним громадянам, які слідкують за перебігом даного процесу, безпосередньо бачити і слухати засідання, навіть за неможливості бути присутніми особисто і матиме позитивний вплив на довіру до дій судових органів під час розгляду справи, до якої прикута увага спільноти. Також вважаємо, що можливість спостерігати за перебігом справи, підвищить довіру до судової гілки влади з боку громадянського суспільства в цілому.

Відповідно до ч.6 ст. 27 КПК України кожен, хто присутній в залі судового засідання, може вести стенограму, робити нотатки, використовувати портативні аудіо-записуючі пристрої. Проведення в залі судового засідання фотозйомки, відеозапису, транслявання судового засідання по радіо і телебаченню, а також проведення звукозапису із застосуванням стаціонарної апаратури допускаються на підставі ухвали суду, що приймається з урахуванням думки сторін та можливості проведення таких дій без шкоди для судового розгляду.

Державна судова адміністрація України повідомила про можливість он-лайн трансляцій судових засідань по справах, що мають значний суспільний інтерес своїм листом №15-1924/16 від 14.03.2016 року (Додаток 1).

Зокрема, Святошинський, Подільський, Шевченківські районні суди міста Києва вже запровадили успішну практику он-лайн трансляцій судових засідань по справі щодо злочинів скоєних проти учасників Революції гідності (події 20 лютого 2014р., 30-го листопада 2013-го року, 18-го лютого 2014-го року), які забезпечують відкритість судового засідання і можливість усім потерпілим слідкувати за перебігом процесу.

Крім того, трансляції судових засідань он-лайн технічними засобами судів до мережі Інтернет вже проводяться у 12 областях України:

Вінницька, Дніпровська, Донецька, Закарпатська, Івано-Франківська, Київська, Львівська, Луганська, Миколаївська, Одеська, Полтавська, Харківська.

Виходячи з вище викладеного

ПРОШУ ВАС:

1. Постановити ухвалу про надання дозволу на трансляцію судових засідань кримінальної справи № 757/638/15-к за обвинуваченням Медвіда Олександра Яновича у вчиненні злочину передбаченого ч.2 ст. 146 КК України.
2. Забезпечити трансляцію судових засідань технічними засобами Печерського районного суду міста Києва у справі № 757/638/15-к за обвинуваченням Медвіда Олександра Яновича у вчиненні злочину передбаченого ч.2 ст. 146 КК України, до мережі Інтернет на YouTube канал «Судова влада України» <https://www.youtube.com/channel/UCFDRcAmACu5lJF-YUMGctnA> та порталу «Судова влада України» <http://court.gov.ua/affairs/online/> .

дата

ПІВ

ДЕРЖАВНА СУДОВА АДМІНІСТРАЦІЯ УКРАЇНИ
ДСА України

вул. Липська, 18/5, м. Київ, 01601, тел. 277-76-86, факс 277-76-11,
e-mail: inbox@court.gov.ua, web: <http://www.dsa.court.gov.ua>, код ЄДРПОУ 26255795

14.03.2016 № 15-1924/16

**Головам апеляційних,
апеляційних спеціалізованих,
місцевих спеціалізованих судів**

**Начальникам
територіальних управлінь
Державної судової
адміністрації України**

*Про можливість он-лайн трансляції
судових засідань по справах,
які мають значний суспільний інтерес*

З метою здійснення он-лайн трансляції судових засідань по справах, які мають значний суспільний інтерес, державним підприємством "Інформаційні судові системи" (далі – Підприємство) на веб-сторінці суду веб-порталу "Судова влада України" реалізовано механізм оприлюднення анонсу та розміщення он-лайн трансляцій у вигляді банерів з посиланням на офіційний канал на Youtube "Судова влада України".

Здійснювати он-лайн трансляцію судового засідання можливо за умови дотримання таких правил.

1. Не пізніше ніж за три робочих дні до проведення судового засідання направити на електронну адресу Підприємства inbox@ics.gov.ua офіційного листа суду з заявкою на підключення відеотрансляції судового засідання з зазначенням у ньому:

- 1) єдиного унікального номера справи;
- 2) інформації про справу (назва сторони в справі, суть позову, стаття обвинувачення тощо) — не більше 50 символів;
- 3) дати та часу, на які призначено трансляцію;
- 4) номер телефону та ПІБ особи, відповідальної за технічне забезпечення трансляції в суді.

2. Назва трансляції формується у форматі:

- 1) засідання "дата_засідання", справа;
- 2) № "єдиний_унікальний_номер_справи": "інформація_про_справу".

2

3. Технічне проведення відеотрансляції судових засідань має бути дотримано судом шляхом:

1) проведення судового засідання лише в залі, обладнаному системою відеоконференцзв'язку;

2) попередження судом сторін та учасників судового процесу про необхідність розмовляти в мікрофон.

Після отримання листа суду спеціалісти Підприємства здійснюють заходи щодо тестування он-лайн трансляції та створення відповідного банера на веб-сторінці суду веб-порталу "Судова влада України".

Усі проведені он-лайн трансляції можливо переглянути на офіційному каналі на Youtube "Судова влада України" за посиланням: <https://www.youtube.com/channel/UCFDRcAmACu5ljF-YUMGctnA>.

Зазначена в листі інформація надсилається для врахування та подальшого використання в роботі.

Начальникам територіальних управлінь Державної судової адміністрації України довести цей лист до відома місцевих загальних судів.

В.о. Голови Державної
судової адміністрації України

О. Булка

Зголошення судового коментатора «Суд людською мовою»

Я. _____

Прізвище, ім'я, по батькові

_____
Організація, об'єднання (за наявності)

_____
Контактні телефон та електронна пошта

_____
Населений пункт проживання, роботи

**Підписуючи, даний документ Ви заявляєте про участь
у проекті «Суд людською мовою»
в якості судового коментатора та слідування
таким принципам та правилам
в ході здійснення діяльності в проекті:**

Принципи коментування:

1. Незалежність та об'єктивність. Судовий коментатор однаково звертає увагу на порушення та позитивні аспекти в роботі та поведінці усіх учасників судових процесів та суддів. Судовий коментатор має уникати конфлікту інтересів (суперечність між особистими інтересами та професійними обов'язками, що може вплинути на коментування). Судовий коментатор не може бути учасником процесу. Коментатор не може керуватися вказівками інших осіб в процесі коментування. Коментатор може відмовитися коментувати судовий процес у регіоні, де працює та/чи проживає.

2. Нейтральність. Коментування не має підтримувати сторону захисту чи обвинувачення.

3. Аполітичність. Коментуючи, коментатор повинен відмовитись від політичної символіки, що вказує на будь-які симпатії до тієї чи іншої політичної сили. Також він повинен відмовитись від будь-яких політичних оцінок всіх сторін, звертаючи увагу тільки на букву та дух Права.

4. Недискримінація. Відмова від дискримінаційних висловлювань під час коментування, відсутність демонстрації особистих вподобань до окремих людей або груп людей.

Правила коментування:

1. Професіоналізм. Судовий коментатор — людина, яка має достатню професійну юридичну освіту, кваліфікацію, репутацію. Коментатор проходить навчання в рамках ініціативи «Суд людською мовою». Спочатку кандидат коментує один з записів будь-якого засідання, на підставі чого він може бути допущений до публічного коментування. Судовий коментатор дотримується правил адвокатської етики. Якщо судовий коментатор є адвокатом, він несе відповідальність у зв'язку з адвокатською присягою. Судовий коментатор відповідає за власні коментарі, проект може не поділяти професійну думку коментатора.

2. Невтручання в судовий процес. Судовий коментатор роз'яснює процесуальні аспекти судового процесу та не вдається до оціночних суджень щодо правильності і своєчасності дій сторін та суду, але може робити висновки щодо відповідності таких дій закону та їхнього процесуального значення.

3. Ініціювати коментування може сам судовий коментатор (він може просити інших коментаторів у разі наявності конфліктів інтересів), а також Рада проекту «Суд людською мовою», за зверненням громадян.

4. Безоплатність здійснення коментування. Судовий коментатор не отримує плату за коментування, але може, наприклад, безкоштовно проходити навчання, брати участь у навчальних заходах, поїздках в межах України та за кордон, що організовані проектом «Суд людською мовою» та партнерськими проектами.

5. Перед коментуванням коментатор повідомляє координатора «Суд людською мовою» для вирішення організаційних та технічних питань.

6. Коментатор не має права доступу до прямої вкладки на YouTube каналі «Суд людською мовою». Рада «Суд людською мовою» здійснює моніторинг контенту, підготовленого судовими коментаторами.

7. Коментатор не вживає образливу лексику під час коментування.

8. Коментатор не озвучує рекламні повідомлення. Інформація про місце роботи може міститися у дисклеймері на відео, в представленні судового коментатора, інформації про судового коментатора на сайті ГО «Вектор прав людини». В інформаційних матеріалах «Суд людською мовою» може міститися інформація про донорів, які надають допомогу.

Правила взаємодії із судом:

1. Судові коментатори не входять до складу суду і не виконують функції прес-служби суду України.

2. Судовий коментатор/проект має право повідомити суд про здійснення коментування трансляції у дусі співпраці.

3. Коментатори повинні утримуватись від оцінок особистостей суддів та працівників суду. При цьому коментатори можуть надавати обґрунтований аналіз судових рішень.

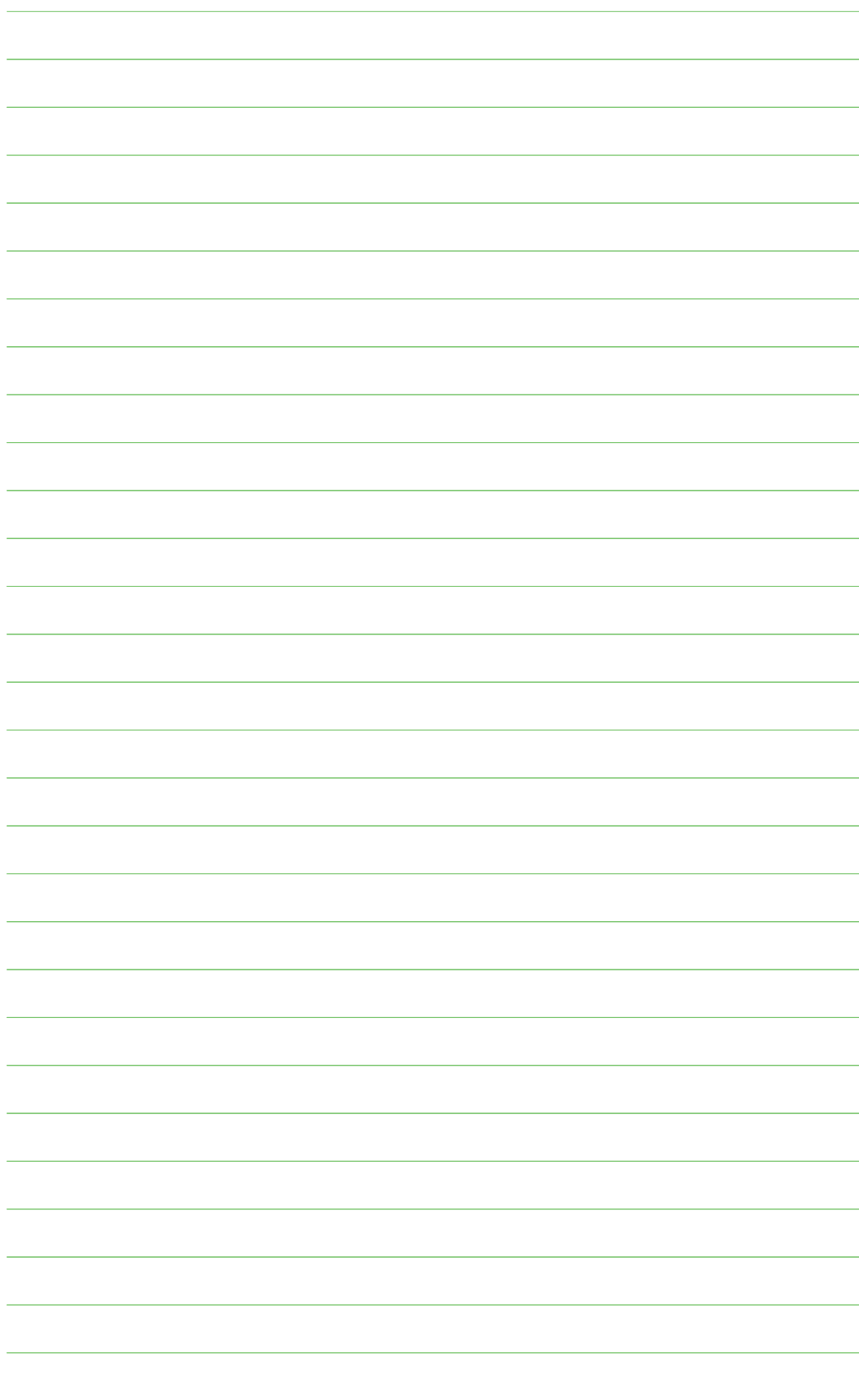
4. Експерти повинні коментувати лише те, що стосується процесу — те, що є в кадрі та/або має значення для перебігу судового засідання.

Дата

Підпис

СУД ЛЮДСЬКОЮ
МОВОЮ
#trial in simple words